

ŠTO DONOSI ZAKON O PRODAJI STANOVA

AKTUALNO

Zahtjev za otkup stana može se podnijeti najkasnije do 19. lipnja 1992., a zahtjev za sklapanje ugovora o kupnji stana u roku od dvije godine od dana podnošenja zahtjeva za kupnju. Zakonom o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, predviđeno je da svaki stanar ima pravo otkupiti stan u kojem stane, ili pak, jednom od članova svog porodičnog domaćinstva prepustiti pravo na otkup.

Stranica 4.

ŠIBENSKI LIST

GLASILO OPĆINE ŠIBENIK

OD. XXX.
BROJ 1464

IZDAVAČ: INFORMATIVNI CENTAR
Šibenik, 11. siječnja 1992.

CIJENA
20 DINARA

RATNE IGRE

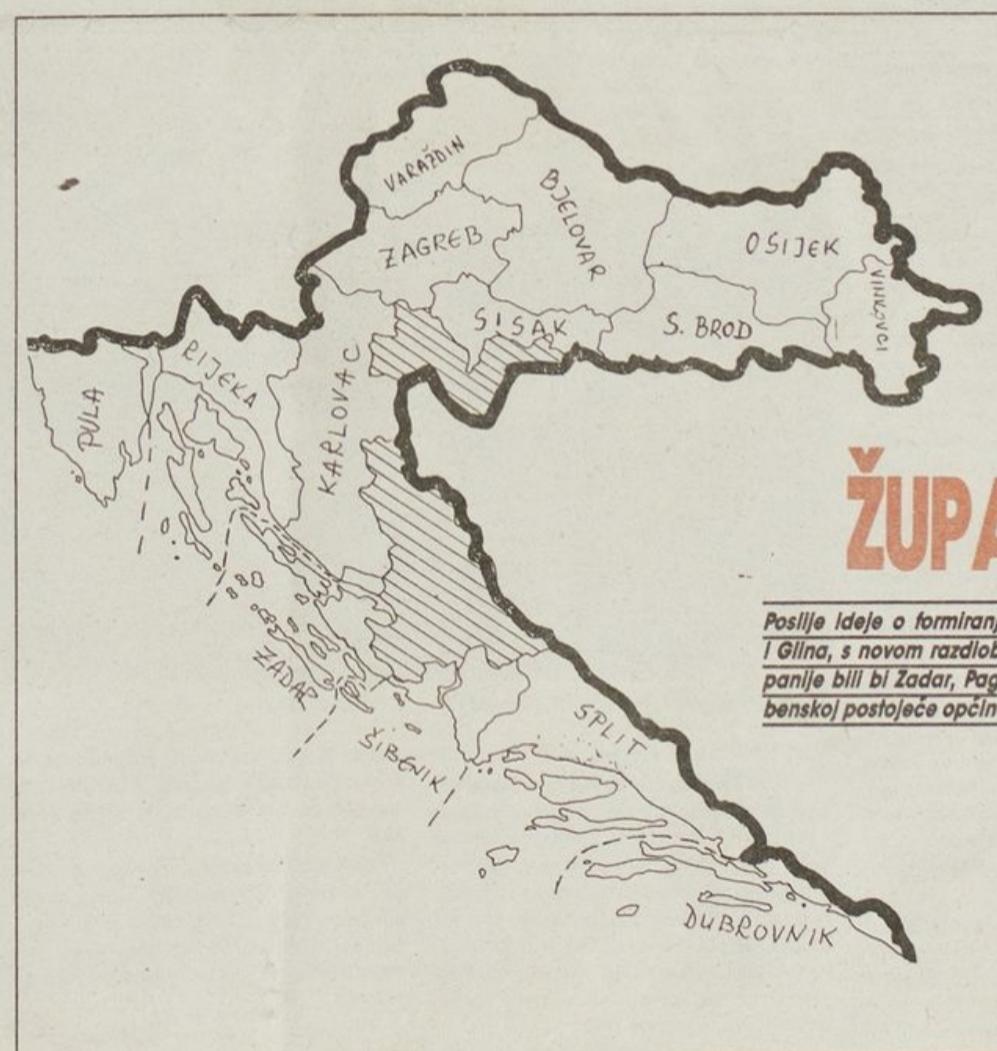
Lim probijen štapom, obična cjevanica prebačena preko ramena... Sve to može postati teškim mitraljezom, ili ručnim bacanjem u svakodnevnim igrama dječaka. S obveznim, makar i najmanjim dijelom uniforme hrvatske vojske, razapeti između skloništa, nemirnih snova i sve nervoznijih i zabrinutijih roditelja, i ova djeca "igraju" rat takožeći u sebi eksplozije, ruševine i silke smrti. U ovim igrama najteže je odlučiti tko će od njih biti "četnici". Ili, unaprijed se zna tko je pobjednik...

B.P.

(Snimio: R. GOGER)

NAŠA TEMA

ŠIBENIK - NEKAD KOTAR, SUTRA

ŽUPANIJA

Posljede ideje o formiranju autonomnih kotara Knin i Glinu, s novom razdoblom u sastavu zadarske županije bili bi Žadar, Pag i Biograd na moru, a u šibenskoj postojeće općine Šibenik i Dmš. Stranica 6.

BLAGDAN
S PUNO
NAZIVA

BOGOJAVLJENJE

Bogojavljenje (Tri kralja — Vodokršće) jedan je od najvažnijih blagdana Crkve. O gođišnjoj proslavi tog otajstva i običajima uz to vezanim možete čitati na stranici 7.

CRNO - BIJELO U KOLORU

NAJDRAŽA KACIGA PLAVA

Veljko Kadjević podnijeo je ostavku. Ili točnije rečeno, oni su ga (čitaj srpska vrhuška) ostavili jer im više ne treba. Sada kad je otišao u mirovinu vjerovatno se dao u najdublje kemijske analize kako bi pronašao deterđent kojim bi oprao ruke. Čovjek je "milog draga alhemija". A on je puno toga potpisao i u radio, "alhemijom je htio da nestane Hrvatske", od intenzivne zauzetosti rušenjem Hrvatske čak nije imao vremena ni poštene naočale kupiti, da bi sada dao ostavku. Zapravo, on je ostavku dao njima i ona Hrvatsku na ništa ne obvezuje. Misli on »sad ču lepo u pensiju, s deca se igram i rešavam ukrštene reči«. I ne misli loše, ali zaboravlja da je i to "alhemija". Nema deterđenta za njegove ruke, nema poštene naočale za njega, nema "ukrštenih reči" za njega, nema mira za njega. Isti taj Kadjević, zajedno s Miloševićem obećao je da će zauzdati kninskog vadizuba, a gleda prekida rata i dolaska mirovnih jedinica u Hrvatsku. Previše zvuči lijepo da bi bilo istinito, kao što je zvučalo lijepo kada je u Haagu Bulatović

Misli Kadjević »sad ču lepo u pensiju, s deca se igram i rešavam ukrštene reči«. I ne misli loše, ali nema deterđenta kojim bi mogao oprati ruke, nema poštene naočale za njega, nema »ukrštenih reči« za njega, nema mira za njega.

glasovao drukčije od Miloševića. Hrvatski analitičari su se upregnuli da dokuče razlog drukčijeg mišljenja, a neki su tvrdili da se Bulatović otrgnuo od majčice Srbije. Nije trebalo dugo čekati da se otkrije istina, koja se svela na nekoliko riječi - još jedna finta Miloševića and comp. Da li je Babić nova finta ili pak, kako kaže dr. Tuđman, Srbija i srpska vojska prihvaćanjem mirovnog plana traži "častan uzmak". Odgovor neće trebati dugo čekati.

I tako ode Kadjević. Zamijenio ga je Blađe Adžić, u biti i prije osoba br. 1. Ostaviti će i Jurjevića i Broveta i Spirovskog, jednog po jednog. Razlog - oni su Jugoslaveni i kao takvi učinili su svoje. Za Hrvatsku njihov odlazak ne

znači ama baš ništa, njihova nacionalnost jest: zločinci. Njihova nacionalnost će ih pratiti i na samrnoj postelji, a i poslije. Veljko Kadjević, po nacionalnosti zločinac. Zvonko Jurjević, po nacionalnosti zločinac. Stane Brovet, po nacionalnosti zločinac. To se, naravno, odnosi i na glavne aktere Adžića, Negovanovića itd. Deklarirala su se jasno i glasno, "da ih ceo svet razume".

U "kreativnom ratnom diru" može se čuti da pravi rat tek predstoji, ali sve je više onih koji misle da ubrzo treba očekivati mirovne jedinice UN. Tko je u pravu? Kaže mi jedna domaća, a politika ju je zanimala kao mene proces cijepanja amebe, samo da mi je ugledati maskirne zrakoplove na nebnu bilo bi mi puno lakše. Da i

oni znaju i osjeti što znači kada trčiš u skloništu i kad jedva čekaš da eksplozije prestanu. I ne bi im više palo napamet da bombardiraju naše gradove, da bacaju "krmače" po nama. Možeš misliti koja panika bi nastupila da maskirni zrakoplovi samo prelete preko Srbije. Odmah bi se umirili i tražili prekid rata. U pravu je. I kaže mi zato se oni i boje priznanja Hrvatske, pa će pristati da dodu "plave kacige". A što ako ne prestanu i nastave s ratom? Onda ćemo se tući, samo imat ćemo pravo oružje i tek su onda gotovi. I tu je u pravu, samo sam rekao riječi ti se pozlatile, nemavši što dodati ni oduzeti.

P.S.: Trogodišnji Jakov, dok ga je mama spremala za spavanje kao razlog da još ostane budan kazao je: "Čekaj da vidim šta ima novog u Zadru". Približava li se vrijeme kada će umjesto "Mirka i Slavka", te "Bate Živojinovića", uzeti u ruke strip o "Super Zengi" i pjevuši, malo parafrase nekoć popularne pjesme "Novih fosila", najdraža kaciga plava.

Ivica POLJIČAK

U ŽARIŠTU

PRIMIRJE S MIRISOM BARUTA

Hoće li treća i završna faza rata u Hrvatskoj biti u znaku međunarodnih snaga što uključuje "časno" povlačenje svih agresorskih snaga s cjelo-kupnog područja Hrvatske ili će Hrvatska vojska nastaviti borbu protiv četničkih snaga (i onoga tko bude iz njih), ostaje da se vidi?

Prvu i drugu fazu nametnutog rata u Hrvatskoj je iz nas. Posve je sigurno da okupator nema više iluzija o rušenju Hrvatske (njenog legalno izabranog čelnika) i totalnoj okupaciji, a isto tako i o dalnjem postupnom osvajanju ili kako to agresori nazivaju - oslobođenju pojedinih područja Hrvatske. Klijuni problem je kako zadržati okupirana područja i eventualno s pozicija sile (jugosoldateska) pregovarati o statusu takozvane "republike krajine".

To se pokušava uporno kroz konstituiranje takozvane Jugoslavije (tvorevine od Srbije, Crne Gore i ostalih "srpskih krajina"). Sve se to svodi na Veliku Srbiju i ako je moguće naći još kojeg trabanta u drugim republikama u kojima postoji i tračka "zajedništva". Bilo kako bilo još se uvijek pokušavaju maskirati otvorene teritorijalne pretencije Srbije prema teritorijima Hrvatske i drugih republika imenom Jugoslavija, iako su već i njeni najtrvdokorniji zagovarači svjesni da je ona prošlost. Čine to iz najmanje dva bitna razloga. Prvo što se u toj i takvoj ambalaži lakše može održati trabante, da se ne daj bože ne bi protivničkoj strani dali argumenti o nekakvoj velikoj srpskoj dominaciji.

Druge što se pomoću tog alibija pokušava još uvijek ishoditi blagoslov onih vanjsko-političkih čimbenika kojima je ta "konceptacija" još uvijek milija nego politička realnost postojanja suverenih republika na razvalinama bivše SFRJ. Osnovne državne funkcije se posljednjih dana prilagodavaju konceptu "mini Jugoslavije". Prvenstveno se to odnosi na vojsku i financije

Zapaljeni objekt u vojarni "R. Končar"

(Snimio: D. Frua)

(nove vojne oblasti i novi jugodinar).

Ako se bar malo zaviri u sadržaj te tvorevine, onda se vrlo brzo može uočiti silna heterogenost i nepomirljivih suprotnosti među članicama ili bolje rečeno sastavnim dijelovima Jugoslavije. Makedonija se i formalno izjasnila za samostalnost iako bi ona rado u zajednicu ako bi u njoj ostale Hrvatska i Slovenija, zna se iz kojih razloga. Bosna kao raznolika cjelina odavno ne postoji jer su suprotnosti interesa njenih konstitutivnih elemenata zaista nepomirljive.

Jez između dviju globalnih opcija crnogorske državnosti postaje sve dublji, a time i asimetričnost da ne kažem razrokost »očiju u

glavi«. Sviđetu već dobro poznati problem Kosova pa i drugih "integralnih" dijelova Srbije samo što ga sada rat u Hrvatskoj stavlja u drugi plan.

Uspjesi hrvatske vojske na slavonskom bojištu pa i u zaledu Šibenika, uključujući i izravne posljedice u Kninu, Benkovcu i Obrovcu, sve ozbiljnije postavljaju pitanje opstanka Krajine čak i onim najekstremnijim velkosrpskim zanesenjacima.

Postavlja se sudobnosno pitanje može li Srbija, Crna Gora i jugosoldateska i dokle u ovakvom svjetskom okruženju i dalje voditi besmisleni rat protiv Hrvatske?

Odgovor na ovo pitanje, ako bi ga netko u ovom trenutku i dao, bio bi ujedno i odgovor i na pitanje koje se svuda postavlja - zašto su agresori (prije svega Srbija) pristali na najnovije 15. primirje? Uvjeti ovog, po mnogima presudnog primirja, jasno dovode Republiku Hrvatsku u poziciju da konačno utemelji svoju vlast na čitavom svome području (iako pomoći "plavim kacigama" na kriznim područjima).

Jasno je kao dan da je Srbija pristajući na te uvjete isključila svoju podršku suverene tzv. "republike krajine". Ako se jugovojska povlači sa čitavog teritorija Hrvatske onda četničke snage imaju mogućnost izbora povući se, položiti oružje

ili očajnički sami krenuti u borbu protiv svih. Očito je da će kako vrijeme i uvjeti budu diktirali dolaziti do stvaranja raznih koncepcija a time i raslojavanja i raskola među agresorskim snagama jer koliko god izgledale jedinstvene one su pak različite i imaju posebne ciljeve.

Najnovije izjave predsjednika tzv. "republike krajine" u svezi sa napadom na helikoptere europskih promatrača već sada daju naslutiti rascjep među agresorskim snagama na oni koje makar i formalno slijede ime jugoslavenske one ekstremno četničke provocijacije.

Hoće li treća i završna faza rata u Hrvatskoj biti u znaku međunarodnih snaga što uključuje "časno" povlačenje svih vrsta agresorskih snaga s cjelo-kupnog područja Hrvatske ili će Hrvatska vojska nastaviti borbu protiv četničkih snaga (i tko će stati iz njih) ostaje da se vidi? Događaji se zbivaju tolikom brzinom da se odgovori na postavljena pitanja naziru, ali i nova pitanja donose. Ostavka čelnog vojnika jugosoldateske i pismo velikog brata malom Zubaru znakoviti su sami po sebi. Oni nas u najmanju ruku upozoravaju da će službena Srbija u svom zatretku u vanjskoj politici pokušati zapovjeti prema zbrinjavanju vlastitog suvereniteta koristeći se ostacima nekadašnje Jugoslavije. Odlažak Kadjevića i sukob s Babićem je zapravo napuštanje jugoslavenske unitarističko-komunističkog tipa i odstupanje od Srbije gdje god je Srbina. Je li to istinski zaokret ili farsa teško je u ovom trenutku dati pouzdani odgovor pogotovo kad se radi o baštinicom diplomacije bizantskog tipa. U krajnjoj liniji agresor pokušava od međunarodnih faktora dobiti za kaznu ono što žrtvi pripada kao nagrada, a to je mir i pravo na svoju zemlju.

Približava se 15. siječnja, priznanje Hrvatske i dolazi plavi kaciga na krizna područja otvaraju mogućnost da ovaj napačeni narod i njegova porušena zemlja, krenu prema svojoj budućnosti ne osvrčuti se na stranputice ako na to ne budemo prisiljeni.

I. BURIĆ

OSNIVAČ:
Općinska skupština Šibenik

IZDAVAČ:
Novinsko-izdavačka i radio-difuzna organizacija Informativni centar Šibenik
V.d. upravitelja Informativnog centra ZDRAVKO KEDŽO

Ureduje redakcijski kolegij: Jo-

sipa Petrina, Živana Podrug, Mirko Sekulić, Diana Ferlić, Dijana Šoko, Branimir Periša, Nevena Friganović, Stjepan Baranović, Ivica Poljičak, fotoreporter Vilson Polić.
Uredništvo: Ulica Božidar Petranovića 3, Šibenik.
Telefoni: direktor 29-480, uredništvo 25-295, propaganda 25-606, režija 23-222

Pretplata na list za tri mjeseca 260, za pola godine 520 a za godinu 1040 dinara. Za inozemstvo dvostruko — žiro-račun 36400-603-976 kod SDK Šibenik. Rješenjem Republičkog sekretarijata za prosvetu, kulturu i fiziku kulture SR Hrvatske, broj 2829 I-1978. "Šibenski list" osloboden je osnovnog poreza na promet.

OGLASI:

1 cm/1 stupac 50 dinara. Mali oglasi, obavijesti građana i posebne usluge regulirani su po-sebnim cjenikom.

TISAK:

"Slobodna Dalmacija" Informativne djelatnosti, p.o. Split.

SREĆKO PAVIĆ, POTPREDSJEDNIK HRVATSKE SELJAČKE STRANKE

O SELJAČKOJ STRANCI, RATU, GLADI, VLASTI I SRBIMA

OHrvatskoj seljačkoj stranci i njenoj prisutnosti na ovom našem šibenskom prostoru govor da se nije od izbora čulo. A ta stranka u Općinskoj skupštini ima četiri vijećnika te u Saboru čak dva zastupnika! Dakle, jedina je u Šibeniku uz vladajuću izborila mjesto u najvišem parlamentarnom tijelu države. I kako stranka manje više živi u anonimnosti (kao uostalom i druge šibenske stranačke podružnice od rata naovamo) tako je i njen prvi čovjek sve do nedavno »pao u zaborav«. Naime, jedno je vrijeme Srećko Pavić, kao vlasnik prvog privatnog hotela na šibenskoj rivijeri bio omiljena meta novinara, ali su ubrzo poslijе toga nastupila politička vremena, a političari postali miljenici medija pa se o Paviću više nije pisalo. No, on nije »mirovao«. Sa nekoliko zanimljivih prijedloga vezanih za oživljavanje poljoprivredne proizvodnje i organiziranja humanitarne pomoći ratom uništenoj zemlji i ljudima gospodin se Pavić ponovo našao u novinama.

Kako smo ovaj naš intervju namijenili ciklusu razgovora sa šibenskim političkim čelnicima i započeli smo razgovor o HSS-u.

● Hrvatska seljačka stranka jedna je od rijetkih, možda i jedina na šibenskom prostoru koja je za svoje sjedište odabrala ne Šibenik kao centar nego otok Murter. Da li vam to nešto znači u organiziranju vašeg djelovanja?

— Mislim da ne. Mi imamo ovdje dva dobra ogranka u Tisnu i Murteru što je tradicija od prije rata. Imamo četiri vijećnika u Općinskoj skupštini i mislim da smo po broju glasača i za-stupnika odmah iza SDP-a.

● Koliko ti ljudi mogu zaista djelovati, suradivati međusobno i sa svojom strankom?

— Zbog rata i ove situacije stranački život je potpuno zamro. Nešto poduzimati u općem interesu u ime HSS bilo bi oportuno, jer čovjek nema šanse da ga netko iz vlasti podupre. Stranka na vlasti se ponaša kao Bogom dana i netko iz opozicije nema šanse doći do izražaja, izaći u javnost sa nekom pametnom idejom. Nemamo čak prilike niti da nas netko sasluša. Ja sam pisao neke prijedloge, otvorena pisma — nitko nije reagirao. Sve je to porazavajuće, ako želimo biti dio zapadne parlamentarne demokracije. Ovo što se danas kod nas zove demokracija to je zapravo dekor dekoracija, nažlost. Ali vjerujem da to tako neće uvijek biti.

Bez prave opozicije

● Rekli ste ipak na početak da imate dva jaka ogranka — što to onda znači?

— Pa, imamo dosta članova. Ogranci su bili jaki prvi pola godine no otkad je došlo do rata nema više ni sastanaka, niti iniciativa. Samo, na primjer, u našoj Mjesnoj zajednici Tisno, skupština i savjet MZ nisu se sastali pola godine. Kako i na koji način onda uopće djelovati? Naši vijećnici nisu baš najbolji ni aktivni u Općinskoj skupštini po mom mišljenju. Dozvoljavam da i nemam pravo, no, nikada nisam čitao niti od njih čuo da su svojim idejama istupili. Ne mora to uvijek biti u ime stranke, ali neka se zna da je vijećnik nešto tražio, predlagao. S obzi-

rom na ono što se kod nas dogada u posljednju godinu dana više stranačje je samo »pro forma«, dekor više stranačje jer je opozicija kao takva mrtva. Ona ne postoji i najača stranka, Stranka demokratskih promjena koja bi stvarno mogla nešto učiniti nije učinila niti jedan post o mogućega. Čak i ako neće nastupati, opozicija bi trebala bar definirati zbog čega je opozicija i u čemu se razlikuje od stranke na vlasti. Jer, ako svi mislimo isto onda smo bedaci, onda smo ono što smo i bili, jer praktički živimo u jednostranačkom sistemu za razliku od jenopartijskog u kojem smo živjeli prije. Ne postoje nikakve akcije opozicije, ne mislim da se bore protiv stranke na vlasti, nego da iznose u javnost alternative programe i rješenja koja su drukčija. Konkretno — ja sam član seljačke stranke, čak sam i potpredsjednik čitave stranke, međutim ja ne smijem u svojim akcijama izaći u javnost kao član HSS-a, jer znam da ne bih uopće uspio. Ovdje nastupam kao najobičniji građanin, kao mještanin Tisno, iako ovo što ja radim je dio programa HSS-a koga sam ja inicirao. Ne, da mi netko brani nastupanje u ime stranke nego ja sam znam da kao član stranke ne bih uspio. Ovo je sad prvi put da spominjem uz ovu akciju da sam član HSS-a.

Različiti čelnici, a ne programi

● Da li mislite da je takva situacija samo na području naše općine ili općenito u Republici?

— Nažalost, Hrvatska seljačka stranka i na razini Hrvatske je gotovo mrtva. Ljudi su utučeni ratnim stradanjima i općenito stanjem u zemlji nakon ratnih razaranja i tragedija koje direktno ili indirektno doživljavamo. Stranke, a posebno seljačka, je hendi-kepirana, jer nemamo kvalitetnih ljudi u vrhu. Smatram da, ako bismo i htjeli i imali nešto kvalitetno, teško je doći do izražaja i s obzirom na rat i s obzirom na stanje naše demokracije. Osim toga smatram da i nije vrijeme za neku veliku politiku, velike ideje i velike stranke. Sve se svodi na preživljavanje — moramo se na neki način ujediniti da živimo i radimo i ovaj rat prebrodimo što bezbolnije, odnosno, sa što manje žrtava i uđemo u obnovu bez stranačkih razmirica. Stranačka opredjeljenja ne bi trebala igrati nikakvu ulogu jer, koliko mi je poznato, ni jedna stranka nema nekakav poseban program — sve hrvatske stranke imaju hrvatski program, a to je da Hrvatska bude slobodna — sve ostalo je trećerazredno. Za mene je kao člana seljačke stranke, a ja sam to prihvatio jer volim selo, vinograde i masline i želim da se to ponovo obnovi, za nas je najvažnije da u ovoj situaciji nademo načina da poslijepotratne rata što kvalitetnije ponovo stanemo na zdrave noge. Stranačke razmirice nam ne trebaju, jer nitko i nema nekakav program i vjerojatno ga nismo ni sposobni stvoriti. Kao što sam rekao jedini nam je program da nam zemlja bude slobodna i da jedanput mi Hrvati u svojoj zemlji budemo slobodni. Da li ćemo uspijeti definirati neke posebne stranačke programe — ne vjerujem — pogotovo slušajući partiske pravke — nisu puno originalni. Misimo stvarali stranke bez programa, a to je nonsens. To nema nigdje na kulturnom zapadu. Kod nas prepoznamo jednu od druge stranke po njenom čelniku — to je prema tome, nažlost, naš balkanski specijalitet.

● Kad realiziramo, a nadajmo se da će to biti uskoro, taj zajednički hrvatski program, neće li se na onom, drugom, gospodarskom, na sljedećim izborima dodjeljivati vlast? Nije li seljačka stranka tu u prednosti, jer je na neki način i imenom neizbjegivo vezana za selo, proizvodnju hrane — sve ono od presudne važnosti.

— Mislim da je HSS upravo hendi-kepiran svojom prošlošću. Upravo za-

to što je nakon Stranke prava druga po starosti hrvatska stranka i što mnogi pogrešno smatraju da se seljačka stranka brine sama o selu. Međutim, to nije istina — seljačka stranka je nastala u vrijeme kad je preko 80 posto stanovništva Hrvatske živjelo na selu i od sela. Danas mnogi ne shvaćaju da je razvoj sela i poljoprivredna proizvodnja osnova napretka Hrvatske. Sve zapadne civilizacije su postale bogate, a Amerika još i prije drugog svjetskog rata ne na modernoj industriji nego upravo na modernoj i kvalitetnoj poljoprivrednoj proizvodnji. I to je bilo američko najjače strateško naoružanje — hrana. Svaka zemlja koja želi napredovati i to brzo ona mora imati svoj gospodarski program razvoja sela — proizvodnja jeftine hrane. Bez hrane nema napretka ni sela ni grada — mi tu nemamo što izmišljati. Pogledajmo što se zadnjih pedeset godina događalo u najrazvijenijim zapadnim zemljama. Sve su one izvoznici hrane i danas te bogate zemlje subvencioniraju proizvodnju hrane, a mi koji smo toliko zastali, ukoliko ne napravimo program pomoći selu, mi uopće ne možemo računati na brzi napredak. Jeftina proizvodnja hrane moguća je jedino uz program države, uz subvenciju države koja će pomoći seljaku da dobije jeftine kredite za sve što mu treba, od staja do mehanizacije, zemlje, matičnog stada. Bez garantiranja cijena njegovih proizvoda, kao što je to i dan-danas slučaj u bogatim zemljama, posebno u Americi, nemamo što očekivati. Mi ne možemo više eksperimentirati kao u prijašnjem sistemu.

»Plave kacige« nisu trajno rješenje

● Da li vjerujete da će ove godine doći do izbora kako se to u posljednje vrijeme najavljuje?

— Do izbora bi moglo doći ukoliko se situacija smiri, ali ja ne vjerujem da će rat tako brzo završiti, jer ovi »plavi šljemovi« i sve što se događa oko primirja vjerojatno je »trojanski konj« Beograda i smatram da je jedini argument Beograda zapravo sila jačega. Beograd se jedino može prisiliti na primirje snagom oružja, a ne snagom argumenta. Koliko će ovo nadmudrivanje u vezi s mirovnim akcijama trajati, ne vjerujem, da će dugi, i da će dovesti do trajnog mira, a nama je potreban mir ne samo da se ne puca nego da možemo normalno živjeti. Što nam je korist da ne puca ukoliko pedeset posto seljaka ne može izaći na svoju njivu i obraditi je. Od čega ćemo živjeti ako ne možemo tvornice obnavljati i osposobljavati za proizvodnju te dovesti strani kapital u zemlju, a on može doći samo ukoliko postoji stvaran mir i sigurnost da do novih ratnih sukoba neće doći narednih dvadeset godina?

Ja osobno nisam za »plave šljemove«,

jer iz svjetskog iskustva znamo da gdje oni donu zabetoniraju stanje i nemam baš veliko povjerenje u takva rješenja. Radije da se mi složimo i na neki način nademo rješenje da živimo zajedno bez tude pomoći, bez »plavih šljemova«, jer slučaj Cipra, Libanona i drugih dokaz je da »plavi šljemovi« nikada nisu rješili međunarodne i međudržavne probleme — osim što su privremeno zaustavili sukobe, ali rješili nikad nisu ništa. Za to najmanje imaju šanse kod nas, jer su uzroci ovih sukoba tako duboki i tako dalekosežni i idu u prošlost i stotine godina. Vjerujem da postoje stvari koje naš čovjek preko televizije i tiska ne može sazнатi, postoje zakulisne igre i situacije i dogоворi i pregovori o kojima mi ne znamo, a ne vjerujem da je naše političko

i državničko rukovodstvo doraso ovoj situaciji. To je moje osobno uvjerenje i dozvoljavam da nemam pravo, ali...

Suživot, ali bez sna o velikoj Srbiji

● Kako Hrvatska seljačka stranka gleda na dalji suživot, jer se u posljednje vrijeme često čuje da nakon ovoga rata više ne možemo živjeti skupa?

— Često sam rekao ovdje župniku u selu da je tragedija svih nas da kad otvorimo novine i slušamo radio da se veselimo koliko je četnika odnosno Srba poginulo. To je naša tragedija, ali i njihova. Nažalost, mi se veselimo broju mrtvih onoga tamo sa strane koji nam je i susjed a po etici i kršćanstvu on nam je brat. Kako dovesti samog sebe u situaciju da ponovno skupa živimo? To su problemi o kojima možda sada čovjek rijetko razmišlja, ali mi živimo u situaciji koja se ne može potezom pera rješavati — ti su problemi nastajali stoljećima i ušli u gene pojedinih ljudi. Mi Hrvati smatramo samo kod većine Srba, a ja kao Hrvat, dozvoljavam i kod dijela Hrvata. Nismo ni mi nevinji, imamo i mi svoje frustracije, tako da ne vjerujem da će ovaj sukob tako lako završiti. Vjerujem da ćemo dugi i dugo osjećati posljedice ove mržnje koja je toliko sotonska i rušilačka da čovjek ne zna kako je jezikom i gramatikom definirati. Mi smo to samo gledali u filmovima i čitali u romanima, a sad čitamo u novinama i gledamo na televiziji. Čovjek više nije u stanju normalno i zdravo reagirati i planirati da Hrvat i Srbin jedan pored drugoga zajednički žive. Sutra kad bi se našao preko negak Srbina ne bi mu mogao ni rječima nešto nažao učiniti, jer ga smatram čovjekom kao što sam i ja. Ne znam kako bih mogao ustatiti protiv njega, jer je Srbin — jedino kad bi se postavio protiv mene i ugrozio me fizički. Ali nakon onog što u medijima gledamo i slušamo teško je zamisliti da ponovno zajedno živimo, jer toliko je tih ratnih sjekira iskopano u zadnjih godinu, godinu i pol dana da ne znam koliko ih se može ponovno zatrpati. Prema nekoj normalnoj logici moramo zajedno živjeti — nema alternative. Da se čitav život mrzimo i naša i buduće generacije — to nije rješenje.

● Govorili smo o teškim i ružnim stvarima. Možemo li ikako optimističnije završiti ovaj razgovor?

— Optimizam to je rijetka rječ. Lakko je reći »biti optimist«, ali na osnovu čega? Brojne su rane napravljene u psihi i Srba i Hrvata, a mislim da su najteže rane nanesene demagoškom propagandom. Kao Hrvat mislim da je ta propaganda mnoge od Srba učinila psihopatima, jer se oni već tri-četiri godine uvjerenjuju da je Hrvat, upravo jer je Hrvat, neprijatelj Srbinu i da mu ustvari radi o glavi. Ja osobno mislim da velika većina Srba u to i vjeruje. Da li će oni sutra u to prestati vjerovati ja ne znam, ali znam da me velika većina Srba kao Hrvata smatra svojim neprijateljem i potencijalnim ubojicom što je potpuno pogrešno. Meni kao Hrvatu nina kraj pameti nije da bih nekom Srbinu nario zlo. Zašto? Jer smatram dok me ne napadne nemam potrebe da ga napadam niti da mu radim o glavi. Ali mi smo u situaciji da se borimo jedni protiv drugih do istrebljenja — tako to izgleda u stvarnosti, a kako će se ta stvarnost ubuduće odvijati, to je toliko nepredvidivo, jer taj bolesni san većine Srba o velikoj Srbiji još ostaje prisutan i jedino sila, oružana sila jača od njih može ih prisiliti da se okane nasilja i prestanu misliti o velikoj Srbiji.

Josipa PETRINA

KAKO OBRADITI NEOBRAĐENU ZEMLJU?

● Još prije nego je na razini Republike pokrenuta akcija obrade neobrađene zemlje vi ste napravili plan o privođenju kulturi zapuštenih obradivih površina u Mjesnoj zajednici Tisno. Koliko znamo taj je program podržan i već mjesec dana vi radite na njegovoj realizaciji?

— Taj program nakon dugih »porodajnih« muka ugledao je svjetlo dana 7. studenoga, a odnosio se na područje u tišnjanskom zaledu, područje zvanom Dazine. Šibenska općina, odnosno Sekretarijat za privredu, donio je rješenje o obaveznom zasijavanju pšenicom za područje MZ Tisno 150 hektara obradivih površina, ali osim tog rješenja nije učinjeno ništa više da se taj plan i ostvari. Mjesne zajednice ne raspolažu niti sa sredstvima niti s mehanizacijom a nemaju ni bilo kakve ovlasti da ljudima nešto narede pa ne mogu niti postupiti po rješenju općinske uprave. Program koji sam je napravio predočio sam općini i oni su dali svoju suglasnost, no ja sam na privatnoj inicijativi morao za njegovo ostvarenje animirati određeni broj prognanika posebno ovih smještenih u In-i-norm odmaralištu. Početkom prošle godine organizirali smo četvoricu traktorista ali od općinske uprave nismo dobili ništa drugo, jedino priznanje da je taj program u redu i da ga na rječima potpomažu. Istina koncem studenoga odobrili su četiri milijuna dinara kako bi kreditirali nabavu sjemena i gnojiva. Međutim, ništa nije učinjeno da se pokrenu ljudi i strojevi i to oni ljudi koji nemaju što raditi a nisu sposobni za obranu. Isto tako brojni traktori rđaju, a nas čeka glad. Ne možemo očekivati da će nas stalno sa zapada hraniti jer je veliki broj prognanika a veliki je broj ljudi i u obrani pa ne može raditi na zemlji. Moramo se tako organizirati da pomoći dobijemo u sjemenu i gnojivu, ne u hrani, jer će nam i na zapadu radije pomoći da mi sami proizvedemo hrani nego da nam je oni daju.

● No i poređ toga posljednji se mjesec obradilo dosta površina ovdje u Tisnu?

— Kod nas je od 2. prosinca u akciji bilo četiri, a kasnije 7-8 traktora, a bilo je ponekad čak i 10. od prije nekoliko dana i u Pirovcu je u akciji 8 traktora. Da možemo aktivirati sve slobodne traktore moglo bi ih biti i stotinu. Očito je teško naći načina da se Sekretarijat za privredu organizira, a također i Sekretarijat za obranu da angažira ljudje na temelju Zakona o obrani te da počnemo s proizvodnjom hrane. Iako nismo uspjeli sa slijanjem pšenice, naime, gospodin Juras je prije dva i pol mjeseca inauguirao da će Šibenska općina zasijati pšenicom 1008 hektara. Od toga je zasijano jedva 4 posto i to 2 posto ječmom, a 2 posto pšenicom i to, nažalost, samo u Tisnu. U drugim mjesnim zajednicama nije ni pedal zaoran, a kamoli i zasijan. Općinska uprava zato je dužna javnosti ispriku zaštite program oranja i zasijavanja pšenice nije ostvaren.

● Sto je vama još ostalo da učinite?

— Još imamo stotine i stotine hektara zemlje za zaoranjanje. Ja bih želio da ovo bude poticaj općinskim organima da aktiviraju brojne ljudi poljski putevi i nade mehanizacija te počne sa pripremama proljetne sjetve — boba, biža, kasnije i kukuruza, a posebno krunpica, jer ako to ne napravimo bit će nam svima sramota, a pogotovo općinskim strukturama koje za to primaju plaće. Mi vlastitim proizvodnjom tih kultura možemo podoimiriti potrebe naše općine.

AKTUALNO

ŠTO DONOSI ZAKON O PRODAJI STANOVA?

U »Narodnim novinama«, br. 27 od 11. lipnja 1991. godine objavljen je Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo. Navedenim Zakonom predviđeno je da svaki stanar ima pravo otupiti stan u kojem stane, ili pak, jednom od članova svog porodičnog domaćinstva prepustiti pravo na otkup.

Zahtjev za otkup stana može se podnijeti najkasnije do 19. lipnja 1992. godine, a zahtjev za sklapanje ugovora o kupnji stana u roku od 2 godine od dana podnošenja zahtjeva za kupnju stana. Prodavatelj je dužan sklopiti ugovor s kupcem stana najkasnije u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva za sklapanje ugovora. Ukoliko prodavatelj ne sklopi ugovor na zahtjev kupca u roku od 60 dana, kupac ima pravo zatražiti od suda presudu koja u cijelosti nadomješta ugovor.

Zahtjev za kupnju stana podnosi se vlasniku stanara (prodavatelju) ili onome koga prodavatelj opušta da u ime i za njegov račun ove poslove obavlja. U tom slučaju, sklapa se ugovor o punomoćstvu i ugovara naknadu za pružene usluge. Kako Fond za financiranje stambenih i komunalnih djelatnosti, prometa i vodoprivrede općine Šibenik u svojoj evidenciji ima sve potrebne podatke za sklapanje ugovora o kupnji stana, a što mu je uostalom i jedna od osnovnih djelatnosti, to je realno očekivati, da će svih vlasnika stanova baš njemu povjeriti ove poslove. U međuvremenu Fond je već obavio razgovore s nekoliko vlasnika stanova i u tijeku je zaključivanje ugovora o punomoćstvu za prodaju stanova. Najkasnije do konca siječnja ove godine uputit će se cirkularno pismo svim vlasnicima stanova i ponuditi sklapanje ugovora o punomoćstvu kojim se na Fond prenose poslovni oko sklapanja ugovora o prodaji stanova. Oni kupci stanova za koje će ugovore sklapati Fond moći će sve potrebne formulare dobiti besplatno u Fondu.

Cijena stana utvrđuje se ugovorom a na temelju Uredbe o načinu utvrđivanja cijene stana Vlade Republike Hrvatske

»Narodne novine«, br. 29 od 17. lipnja 1991. godine), a ovisi o:

- I. Građevinskoj vrijednosti stana u kojoj je sadržana vrijednost zajedničkih dijelova i uređaja zgrade
- II. Vrijednosti pripadajućeg zemljišta
- III. Visini vlastitih sredstava koja je uložio u stan
- IV. Osobnom popustu koji se priznaje kupcu

KAKO SE UTVRĐUJE GRAĐEVINSKA VRJEDNOST STANA

I. Građevinska vrijednost stana utvrđuje se na osnovi vrijednosti etalonskog objekta, a koja se vrijednost objavljuje u »Narodnim novinama«. Građevinska vrijednost stana ovisi o:

1. Korisnoj površini stana
2. Broju bodova utvrđenih zapisnikom o bodovanju stana
3. Godini izgradnje (starosti stana)
4. Položaju stana u zgradama

KAKO SE UTVRĐUJE GRAĐEVINSKA VRJEDNOST ZEMLJIŠTA

II. Vrijednost građevinskog zemljišta utvrđuje se na osnovi zona u naselju. Citiranjem Uredbom predviđene su 4 zone. Skupština općine Šibenik posebnom Odlukom utvrdila je zone za cijelu općinu. Odlukom SO Šibenik nije predviđena I zona, što znači da su utvrđene samo 3 zone. Vrijednost zemljišta ovisi i o koeficijentu demografskih kriterija (veličini naselja).

KAKO SE UTVRĐUJE VLASTITO UČEŠĆE

III. Visina vlastitih sredstava koje je stanar uložio u stan utvrđuje se i to prema:

1. Sredstvima kojima je povećao vrijednost stana, umanjena za iznos amortizacije, a koja je vrijednost sadržana u elementima koji utječu na visinu bodova stana. Ovo umanjenje ne može iznositi više od 10% od novozgradiene vrijednosti stana.
2. Nevačenim sredstvima koja je uložio kao vlastiti udjeli radi stjecanja stanarskog prava
3. Neisplaćenim sredstvima ekspropriirane naknade

OSOBNI POPUSTI

IV. Osobni popust koji se priznaju kupcu ovise o:

1. Koeficijentu načina kupnje — obročnom uplatom, popust od 15%

- kod kupnje jednokratnom isplatom, popust od 30%
- kod kupnje za roditelje s troje i više malodobne djece koja žive u zajedničkom domaćinstvu popust 10%
- za svaku godinu navršenog staža 0,5% ostvarenog kod domaćih pravnih ili fizičkih osoba
- Osobni popust može iznositi najviše 50% u slučaju isplate cijene stana odjednom, odnosno 35% u slučaju obročne uplate.
- U »Narodnim novinama« br. 65 od 14. prosinca 1991. godine Uredbom o dodatnom osobnom popustu kod kupnje stana u devizama predviđeno je, da se prvi obrok ili ukupna cijena stana može platiti u cijelosti ili djelomice u konvertibilnim devizama. Ovisno o visini devizne uplate ovaj vid popusta može iznositi od 15 do 30% od devizne uplate.

ORIJENTACIJSKI OBRAČUN CIJENE KOŠTANJA STANA

Radi približne obavještenosti potencijalnih kupaca stanova možemo napomenuti da bi cijena stana veličine 60 m², starog 20 godina, standardne opremljenosti, bez navedenih popusta iznosila CRD 1.344.903.

Uz pretpostavku da kupac stana ima 20 godina radnog staža i stan plaća obročno, cijena stana iznosi CRD 1.008.677 a ukoliko bi ovaj isti kupac isplatio cijenu ovog stana odjednom, trebao bi platiti CRD 806.941. Ukoliko bi uplatu izvršio u devizama, ovisno o visini devizne uplate, odobrio bi mu se i poseban popust u visini od 15 do 30 posto.

Rok obročne uplate ne može biti duži od 25 godina, a visina godišnjeg obroka ne može biti manja od 3% novozgradiene vrijednosti stana. Broj mjeseci obroka uplate ovisi o cijeni stana i starosti zgrade. Iznos prvog obroka ne može biti niži od 3% ugovorene cijene stana, a isplaćuje se u roku 15 dana od dana sklapanja ugovora. Na preostali dio cijene obračunava se unaprijed kamata u visini od 1% godišnje. Vlada Republike Hrvatske propisala je način određivanja broja obročnih uplata.

Rok obročne uplate ne može biti duži od 25 godina, a visina godišnjeg obroka ne može biti manja od 3% novozgradiene vrijednosti stana. Broj mjeseci obroka uplate ovisi o cijeni stana i starosti zgrade. Iznos prvog obroka ne može biti niži od 3% ugovorene cijene stana, a isplaćuje se u roku 15 dana od dana sklapanja ugovora. Na preostali dio cijene obračunava se unaprijed kamata u visini od 1% godišnje. Vlada Republike Hrvatske propisala je način određivanja broja obročnih uplata.

ROKOVI OTPLATE OVISNO O STAROSTI ZGRADE

STAROST ZGRADE GODINA	ROKOVI OTPLATE	
	Broj mjeseci rata	Broj godina
0 — 5	300	25
6 — 15	276	23
16 — 25	264	22
26 — 40	240	20
41 — 55	228	19
56 — 70	204	17
preko — 70	180	15

Svi neisplaćeni obroci iz ugovora revaloriziraju se u času dospijeća, ako nastupi uvećanje ili umanjenje nominalnih osobnih dohotaka u gospodarstvu Republike Hrvatske za najmanje 10 posto u odnosu na dan sklapanja ugovora. Za provedbu revalorizacije u smislu odredaba ovog Zakona primjenjuju se indeksi promjena nominalnih osobnih dohotaka u gospodarstvu Republike Hrvatske koje objavljuje Republički zavod za statistiku.

Danom sklapanja ugovora o kupoprodaji stana u kojem stane stanar prestaje stanarsko pravo.

Kupcu, u vremenu kada mu je ukupni prihod niži od utvrđenog zajamčenog osobnog dohotka, miruje obveza uplate mjeseci obroka a najviše godinu dana.

KAKO SE RASPOREĐUJU SREDSTVA OSTVARENA KUPNJOM STANA

Novac koji se ostvari prodajom stanova, koje prodaje Općina, u roku 5 godina nakon stupanja na snagu ovog Zakona koristi se:

1. 90 % za pribavljanje stanova za preseljenje stanara iz stanova u privatnom vlasništvu, za nadoknadu stanarima u privatnom

vlasništvu kada kupuju drugi stan, za isplatu naknade prijašnjim vlasnicima za prisilno oduzete nekretnine, za naknadu stanarima — građanskim osobama kod kupnje stana iz stambenog Fonda JNA

2. 10 % za nepovratnu pomoć u pribavljanju stanova roditeljima s troje ili više djece i drugim osobama bez stana.

Po proteku 5 godina od stupanja na snagu ovog Zakona novac ostvaren prodajom stanova koristit će se:

— 25 % za obnovu i održavanja spomenika kulture kod onih zgrada koji su proglašeni spomenicima kulture

— 50 % za gospodarske programe i programe smještaja socijalno ugroženih osoba,

— a prestali — 25 % za nepovratnu pomoć u pribavljanju stanova roditeljima s troje i više djece i drugim osobama bez stana u slučajevima podređenim zakonom.

Novac ostvaren prodajom stana poduzeća ili druge pravne osobe koristi se:

— 20 % za dodjelu nepovratne pripomoći za otplatu kamata stambenih kredita i za kreditiranje pod povoljnim uvjetima pribavljanja stanova za potrebe svojih radnika,

— 30 % za izgradnju i popravak građevinskih objekata srušenih ili oštećenih u oružnom sukobu, te prestali

— 50 % prema odluci prodavatelja.

KOJE STANOVE JE OVLAŠTENA PRODAVATI OPĆINA

Općina je ovlaštena vršiti prodaju svih onih stanova na kojima ima pravo raspolaganja, a to su kako oni koje je Općina izgradila tako i stanove koje je stekla po drugoj osnovi (nacionalizacijom, konfiskacijom) i uz uvjet da na takvim stanicima postoji stanarsko pravo.

Općina je ovlaštena na prodaju i onih stanova koji su po Zakonu o pretvorbi društvenih poduzeća predani na gospodarenje Fondu u stambenom i komunalnom gospodarstvu (svi stanovi čija vrijednost ne ualzi u društveni kapital poduzeća).

Predmet prodaje mogu biti i stanovi koji čine imovinu na kojoj se provodi (ili je proveden) postupak prisilne nagodbe, stečaja ili likvidacije. Novac ostvaren od prodaje takvih stanova raspoređuje se po posebnim propisima.

DRUGI KRUG PRODAJE STANOVA

Ako stanar nije podnio zahtjev za kupnju stanova takve stanove u »drugom krugu prodaje« mogu kupovati samo stanari u stanovima u privatnom vlasništvu, ako im vlasnici tih stanova odbiju prodati svoje stanove.

Rok za podnošenje zahtjeva je 3 mjeseca nakon isteka jedne godine od stupanja na snagu Zakona o prodaji stanova što znači da teče od 19. 9. 1992. g.

Zakonodavac pritom utvrđuje kriterije prednosti, ako dva ili više stanara stanova u privatnom vlasništvu odaberu za kupnju isti stan. Izbor kupca obavlja se davalac stana po kriterijima iz članka 7 stav 3 Zakona.

OTKUP STANOVA U PRIVATNOM VLASNIŠTVU

Stanar u stanu u privatnom vlasništvu nema pravo kupiti stan na kojem ima stanarsko pravo.

Da li će prodati svoj stan stanaru — odlučuje isključivo vlasnik stana.

Vlasnik stana u roku od jedne godine od stupanja na snagu Zakona može stan prodati Općini, a Općina ga je dužna kupiti, ako se postojeći stanar prema Općini prethodno ugovorom obvezao na kupnju tog stana od Općine. U tom slučaju cijena stana se utvrđuje u skladu sa Zakonom, a vlasniku isplaćuje u roku od 5 godina, u jednakim godišnjim obročima, uz propisanu revalorizaciju cijene.

PRAVO STANARA KOJI JE UJEDNO VLASNIK STANA NA KOJEMU POSTOJI STANARSKO PRAVO

Ako je takav stanar pokrenuo postupak useđenja u stan u svojem vlasništvu na kojem postoji stanarsko pravo u smislu članka 123 ZSO, nema pravo kupiti stan na kojem stane (ili je takav stanar pokrenuo postupak zamjene stana na kojem ima stanarsko pravo sa stanarom koji stane u njegovom stanu, ili pak takvom stanaru ponudi u zamjeni u istom mjestu stan koji bitno ne pogoršava njegove uvjete stanovanja u odnosu na dosadašnji stan, i ako na ponudenom stanu taj stanar može steći stanarsko pravo).

GARAŽE

Stanar nema pravo na otkup garaže u smislu Zakona o prodaji stanova iz razloga što se garaže po sadašnjem stavu sudske prakse smatraju poslovni, a ne stambeni prostor. Da li će garaža biti predmet prodaje isključivo je ovlaštenje davaoca stana na korištenje, ali u tom slučaju cijena garaže se utvrđuje u skladu s posebnim zakonom.

Na dan sklapanja Ugovora o kupoprodaji stanaru prestaje stanarsko pravo sa svim konzervencama koje iz tog proizlaze. To znači da od tog dana stanar — sada hipotekarni vlasnik umjesto stanarine dužan je plaćati naknadu za održavanje zajedničkih dijelova i uređaja stambene zgrade, kao i sve ostale naknade vezane uz korištenje stana (komunalna naknada i dr.).

Za slučaj raskida ili ponишtenja Ugovora o kupoprodaji stanarsko pravo se reintegriša što znači da se smatra kao da Ugovor o kupoprodaji nije bio ni sklopljen.

Ovaj Zakon ne daje odgovor na pitanje što je s onim nosiocima stanarskog prava koji do propisanog roka ne sklope Ugovor o kupoprodaji stanara.

Naše je mišljenje da bi takvi stanari mogli biti u najamnom odnosu s davaocem stana na korištenje ali to pitanje će na adekvatan način razriješiti Zakon o stanovanju kao što će rješiti i pitanje organiziranja održavanja zajedničkih dijelova i uređaja (bilo da izbor subjekta propusti vlasnicima stanova ili da te poslove obavlja posebno javno poduzeće).

»ŠIBENKA« U VREMENU RATA I PRETVORBE VLASNIŠTVA:

JOŠ NIJE VRIJEME ZA OTPUŠTANJE RADNIKA

Govori generalni direktor »Šibenke« Maksim Brkić-Pancirov, očekujući povoljnije zakonske uvjete za transformaciju poduzeća koje »na prekretnici« ozbiljno razmišlja o još većim ulaganjima u proizvodnju hrane

ne od 100 ha zemlje, kao najveći kompleks društvenog zemljišta u općini. Bez obzira na to što se najveći dio tog zemljišta nalazi u sada ratom zahvaćenim dijelovima općine Šibenik, pa se tu i ne može zasijati pšenica, kako je naredila Vlada Republike Hrvatske, a »Šibenka« u ovome trenutku pokreće za-puštena postrojenje za preradu mesa.

U ranjski (studeni, prosinac) plasman mesu od 2 tisuće tona, obnovljena je prerada kobasicu i proizvodnja salame, napuštena zbog svojstvenog, višegodišnjeg disperzije u cijeni. Moderna oprema postoji, znanja i ljudi imaju, pa je »Šibenkin« plan proizvodnje kobasicu za ovu godinu oko 400 tona, s već ispitanim tržištem Zadra i Splita. U poremećenim tokovima trgovine i proizvodnje, »Šibenka« ovdje vidi priliku jer su zbog rata mnogi veliki i do danas najznačajniji proizvođači takvih proizvoda naprosti propali, dok su drugi bili prisiljeni okrenuti se skupljem uvozu suhomesnate robe.

»Šibenka« potražuje oko stotinu milijuna dinara, duguje još više — kraće, teške prilike u teškom vremenu. U trgovackom dijelu poslovanja, »Šibenka« je nesumnjivo, doživjela šok, kako govori i Brkić-Pancirov. Međutim, velika prilika pruža se u proizvodnji hrane.

U vremenima SOUR-izdaje, prije petnaestak godina, ovome je poduzeće bio »zadatak« sakupljati propale tvrtke. Tako se, slijedom neumitnosti ondašnje politike, pod kapom SOUR-a za kratko vrijeme našao i »Mesopromet«, zatim poljoprivredne zadruge Skradin i Čista Mala, nekadašnja »Prižba«, PZ »Zaton«, propala ovčarska farma u Bribirskim Mostinama, ali i velike ratarske površine.

Ono što Maksim Pancirov smatra budućnošću, jest proizvodnja ribe. Ribogojiliš-

te u Šarinoj Dragi kod Zatona, oko kojeg su se sve donedavno tvrdili Mjesna zajednica u Zatonu i »Šibenkin« poslovodstvo, pokazalo je dosad svu svoju vrijednost, ali sigurno utriće i put ka daljnjoj proizvodnji ribe iz kaveza kao ekološki čiste i zdrave hrane.

Pretvorba vlasništva

Dobar znak je i određivanje novih lokacija za takvu proizvodnju, jer se ne može reći da je općina Šibenik dosad pokazivala značajni interes za korištenje mora na takav način. Bez obzira na to tko će izvozno vrijedan uzgoj ribe kod nas u budućnosti preuzeti na sebe, »Šibenka« je sa svojim kavezima i opremom spremna ući u takvo poduzeće. »Najmjereno ističem poduzeće« — govori Brkić-Pancirov — »jer smo ovde kao pioniri užgoj ribe u općini, i često osporavani i spotican, svjesni da se bez takvog organizacijskog oblika ne može raditi toliko ozbiljan i unosan posao za kojega Šibenik ima sve uvjete«. »Šibenka« je upravo zbog svlaštarenja, danas, kada se na neki način svode računi proteklih godina, svjesna da se daleko više moglo napraviti primjerice, s otkupom seljačkih vlošaka, ali znaju i da je pokretanje ribogojilišta bilo pun poslovni pogodak. Iz kaveza u Šarinoj Dragi izšlo je u posljednjih šest godina pa do danas stotine tona visokovrijedne i skupe ribe, što je posebno važno — plaćene devizama. Vječito »gladnotalijansko tržište« garancija je sigurne prodaje — od pastve i brancina, za kojeg bi se skoro mogla osigurati i vlastita mrijestilišta, ukoliko ribogojilište ostane kod Zatona — pa do veće pastve, težine 3-4 kilograma, kakvu traže u Njemačkoj.

B. PERIŠA

UPRAVA DRUŠTVENIH PRIHODA

Porezne prijave do 31. siječnja

Porezna prijava o prihodima koji podliježu oporezivanju građana primat će se u Upravi društvenih prihoda općine Šibenik do 31. siječnja saznati smo u Općinskoj upravi. Riječ je o dobiti od privrednih i profesionalnih djeletnosti onih koji porez plaćaju u godišnjem paušalnom iznosu u 1992. godini, zatim na prihod od imovine Izdavanjem u zakup odnosno najam zemljišta, zgrada, stanova i drugih nekretnina i pokretnih stvari i to samo onih građana čiji će se prihod u 1992. u odnosu na proteku godinu povećavati ili smanjivati, kao i onih koji su ostvarili prihod u prošloj godini, a dosad se nisu prijavili kao porezni obveznici, i na ukupan čisti prihod iz svih izvora prihoda preko trostrukog godišnjeg prosječnog osobnog dohotka zaposlenih u Hrvatskoj, koji se utvrđuje prema podacima Republičkog zavoda za statistiku za prvi devet mjeseci godine za koju se razrežuje porez i iznos preko 251.520 dinara.

Osobe pak koje porez plaćaju prema ostvarenoj dobiti umjesto porezne prijave za 1991. godine moraju podnijeti godišnji obračun najkasnije do 28. veljače ove godine. U slučaju nepodnošenja porezne prijave ili godišnjeg obračuna snositi će prekršajne sankcije prema odredbama Zakona o neposrednim porezima.

R.T.

ZAŠTO SE MJEŠNA ZAJEDNICA MURTER PROTIVI RAZVOJU MARIKULTURE U UVALI MALA ARTA?

PROTIV POREMEĆAJA PRIRODNE RAVNOTEŽE

Uvećani Skupštine općine Šibenik treballi su na posljednjim sjednicama skupštinskih vijeća odlučiti o raspisivanju Natječaja za davanje na korištenje pomorskog dobra za uzgoj riba i drugih morskih životinja ali zbog protivljenja vijećnika iz Murtera sva tri vijeća nisu to Rješenje prihvatala. Rješenje predviđa davanje na korištenje četiri uvale — Kanicu, uvalu Obinuš Malu kod Tisna, Morvar u Rogoznici te jugoistočnu uvalu otoka Mala Arta u blizini Murter-a koja je jedino sporna i zbog koje je donošenje konačne odluke zastalo. Vijećnici iz Murtera tražili su da se iz Odluke izuzme Mala Arta tvrdeći da je ta lokacija primjerena za razvoj turizma, a uz to i da je riječ o uvali koja je bogato sezonsko lovište arbuna. Vijećnici Vijeća mjesnih zajednica i DPV-a uvažili su donekle taj prosvid Murterina pa su se odlučili za kompromisna rješenja — Odluka o natječaju je prihvaćena ali uz izuzimanje uvale na otoku Mala Arta dok Mjesna zajednica Murter vijećnicima na dostavlji argumente protiv korištenja te uvale za razvoj marikulture. Vijeće udruženog rada, bez obzira na protivljenje vijećnika iz Murtera, prihvatio je rješenja u cijelosti. Slijedi usuglašavanje stavova ...

Što točno traže Murterini i koliko su njihovi zahtjevi opravdani i argumentirani i mogu li svojim prosvjedom i neslaganjem zaustaviti davanje na korištenje sporne uvale za uzgoj riba? Na koji način je uopće uvala u Maloj Arti izabrana za razvoj marikulture?

Josip Pačić, sekretar općinskog Sekretarijata za privredu, kaže da je riječ o eksperimentalnom programu uzgoja ribe za što su na temelju nekih preliminarnih studija i zanimanja potencijalnih ulagača izabrane za da se četiri uvale. Riječ je o uvalama za koje ne postoje urbanistički planovi pa njihova namjena nije određena. Zainteresiranim investitorima dale bi se koncesije na četiri godine

S. Juraga

Stipe Juraga, žele da se ta uvala ostavi turizmu jer je ona atraktivna nautičarima, a nautički turizam jedna je od glavnih razvojnih sansi otoka Murter.

— Želim naglasiti, kaže Juraga, da mi nismo protiv razvoja marikulture, ali ne želimo da se za to koristi uvala na Maloj Arti. Nemojmo, s druge strane, tako ništa protiv toga da se riba uzgaja u uvali Obinuš u Murterskom kanalu jer znamo da ta lokacija može zadovoljiti uzgoj. Kako je izabrana uvala na Maloj Arti? Pa, vjerojatno zato jer je zaštićena i što ima u njoj uvjet za razvoj marikulture, ali se ne razmišlja o posljedicama. Ja osobno imam puno informacija o tomu kako se

marikultura razvija vani, recimo u Japanu. Oni izbjegavaju uzgoj ribe u moru, baš zbog tih ekoloških posljedica. Oni razvijaju uzgoj na kopnu i to je mnogo isplativije. Mislim da se u ovom pokušaju eksperimentalnog uzgoja ribe prišlo ishitreno, nisu uvala dovoljno istražene, nisu se tražili kvalitetni i stručni programi ...

Stipe Juraga odbacuje mogućnost da je razlog protivljenja to što je za uvalu u Maloj Arti zainteresirana »Slanica«, odnosno da je riječ o nekim medumjesnim sukobima. Naglašava ipak da se ne slaže s tim da već u natječaju za dodjelu pomorskog dobra, odnosno sporne uvale, stoji tko je potencijalni ulagač. Čemu onda natječaj? — pita se Juraga. Napominje da je razlog protivljenju djelomično i to što se gleda interesi murterskih ribara, kojima je uvala Maloj Arti izuzetna sezonska »pošta«. On je, na kraju uverjen, da će se argumenti Murterina uvažiti i da će se sporna uvala izuzeti iz eksperimentalnog programa uzgoja ribe pa tako i iz Rješenja za davanje na korištenje pomorskog dobra za uzgoj ribe i drugih morskih životinja.

U Sekretarijatu za privredu su međutim drukčijeg mišljenja. Smatraju da je u osnovi murterskog protivljenja predrasuda o posljedicama marikulture ali i nekakav strah od konkurenčije. Uostalom, naglašavaju i to da mišljenje Mjesne zajednice Murter nije presudno jer kod dodjele pomorskog dobra ne treba suglasnost MZ. Osim toga, Zakon donosi mogućnost da se marikultura razvija i u onim uvalama koje nisu Prostornim planom za to određene, uz uvjet da se načine izvan naseljenih mjesta, kako ne bi došlo do zagadjenja mora, te da za tu namjenu određene uvale dobiju urbanističko, sanitarno i vodoprivredno odobrenje ...

D. FERIĆ

ŠIBENIK - NEKAD KOTAR, SUTRA ŽUPANIJA

Poslije ideje o formiranju autonomnih kotara Knin i Glinu, s novom razdiobom u sastavu zadarske županije bili bi Zadar, Pag i Biograd na moru, a u šibenskoj postojeće općine Šibenik i Drniš

„Sigurno da je Šibenik grad heroj. Kada razgovaram telefonom s ljudima izvan šibenske općine, kada se predstavim kao gradonačelnik Šibenika na to obično dobijem komentar: 'A da, obadva, obadva...' To mi na neki način i godi, a Šibenik će u mirnoj i demokratskoj Hrvatskoj imati svoje mjesto kao županijsko središte i sjedište. Vjerujem da će naša sada prilično velika općina biti podijeljena u nekoliko manjih općina, i skupa s drniškom općinom u našem zaledu predstavljat će sigurno županijsko središte. Mi smo već razmisljali o zgradama, prostorijama gdje će županijska uprava boraviti i raditi. To su komanda bivšeg vojno-pomorskog sektora u Mandalini, na Palacijama, gdje bi bilo županijsko sjedište - kazao je u novogodišnjem intervjuu „Šibenskom listu“ predsjednik Skupštine općine Šibenik mr. Paško Bubalo. Raduje gradonačelnika uvjerenost da će Šibenik biti županijsko središte, no da li je baš sve tako kao što na prvi pogled izgleda? Gdje se nalazi utemeljenje za županijsko središte? Njime, već dok se pisao novi Hrvatski ustav znalo se da će Hrvatska biti podijeljena na županije, nove teritorijalne jedinice, iz kojih bi se birali sabornici za županijski dom Sabora, a one bi ujedno predstavljale područja koja vežu zajednički interes. Prije godinu dana u tisku su se pojavile i prve podjele, doduše neslužbene, prema kojima bi Hrvat-

ska bila podijeljena na trinaest županija, Šibenik bi se nalazio unutar zadarske županije, te bi u najboljem slučaju imao status kotara. Općinske vlasti su hitro reagirale, a ubrzo je prevladalo mišljenje da Šibenik ima pravo na županiju, a u njoj bi se nalazile uz šibensku i općine Drniš, Knin i Donji Lapac, dok bi u sastavu zadarske županije bili Zadar, Biograd na moru, Pag, Benkovac i Obrovac. Izgledalo je da će tako i biti, a tek su rijetki govorili da će županijska podjela ovisiti i od »federalnog dogovora«. Kako je »federalni dogovor« prerastao u rat teško je vjerovati da se više mogu ostvariti predviđanja županijskih središta.

Bivši Kotar Šibenik

U bivšoj FNRJ, ako se itko više sjeća, Hrvatska je, kao i ostale južnoslavenske republike, bila podijeljena na kotare, a kotari na općine. Hrvatska se sastojala od dvadeset sedam kotara, a šibenski je sačinjavalo devet općina: Drniš, Knin, Oklaj, Primošten, Skradin, Stankovci, Šibenik, Tjesno i Vodice. Šezdesetih kada je FNRJ postala SFRJ, još malo pa se ni nije više neće sjećati, ukinuti su kotari i uvedene su samo općine, koje su se onda povezivale u regionalne zajednice općina, samoupravne tvorevine o kojima nije potrebno trošiti riječi. Općine iz Kotara Šibenik ušle su u četiri nove općine.

USTAV REPUBLIKE HRVATSKE

VI. USTROJSTVO LOKALNE (MJESENJE) SAMO-UPRAVE I UPRAVE

Članak 128.

Građalima se jamči pravo na lokalnu samoupravu.

Pravo na lokalnu samoupravu obuhvaća pravo odlučivanja o potrebama i interesima građana lokalnog značenja, a osobito o uređivanju naselja i stanovanja, komunalnim djelatnostima, o brizi za djecu, socijalnoj skrbi, kulturi, tjelesnoj kulturi, sportu i tehničkoj kulturi te zaštiti i unapređenju prirodnog okoliša.

O lokalnoj samoupravi donosi se zakon.

Članak 129.

Jedinice lokalne samouprave mogu, u skladu sa zakonom, biti općina i kotar ili grad. Njihovo područje određuje se zakonom pošto se prethodno pribavi mišljenje stanovnika tog područja.

Ustrojstvo i djelokrug tijela jedinica lokalne samouprave uređuje se njihovim statutom a u skladu sa zakonom.

Građani mogu neposredno sudjelovati u upravljanju lokalnim poslovima u skladu sa zakonom i statutom jedinice mjesne samouprave.

U naselju ili dijelu naselja građani imaju pravo u skladu sa zakonom, osnivati i druge oblike mjesne samouprave.

Članak 130.

U obavljanju lokalnih poslova tijela jedinica lokalne samouprave samostalna su u skladu sa zakonom i statutom i podliježe samo nadzoru zakonitosti ovlaštenih republičkih tijela.

Za obavljanje poslova državne uprave mogu se u općini i kotaru ili gradu zakonom osnovati tijela lokalne uprave. Ustrojstvo i djelokrug tijela uređuje se zakonom.

Određeni se poslovi državne uprave mogu zakonom prenijeti u djelokrug tijela jedinica lokalne samouprave. U obavljanju tih poslova tijela jedinica lokalne samouprave podređena su, u skladu sa zakonom, tijelima državne uprave.

Članak 131.

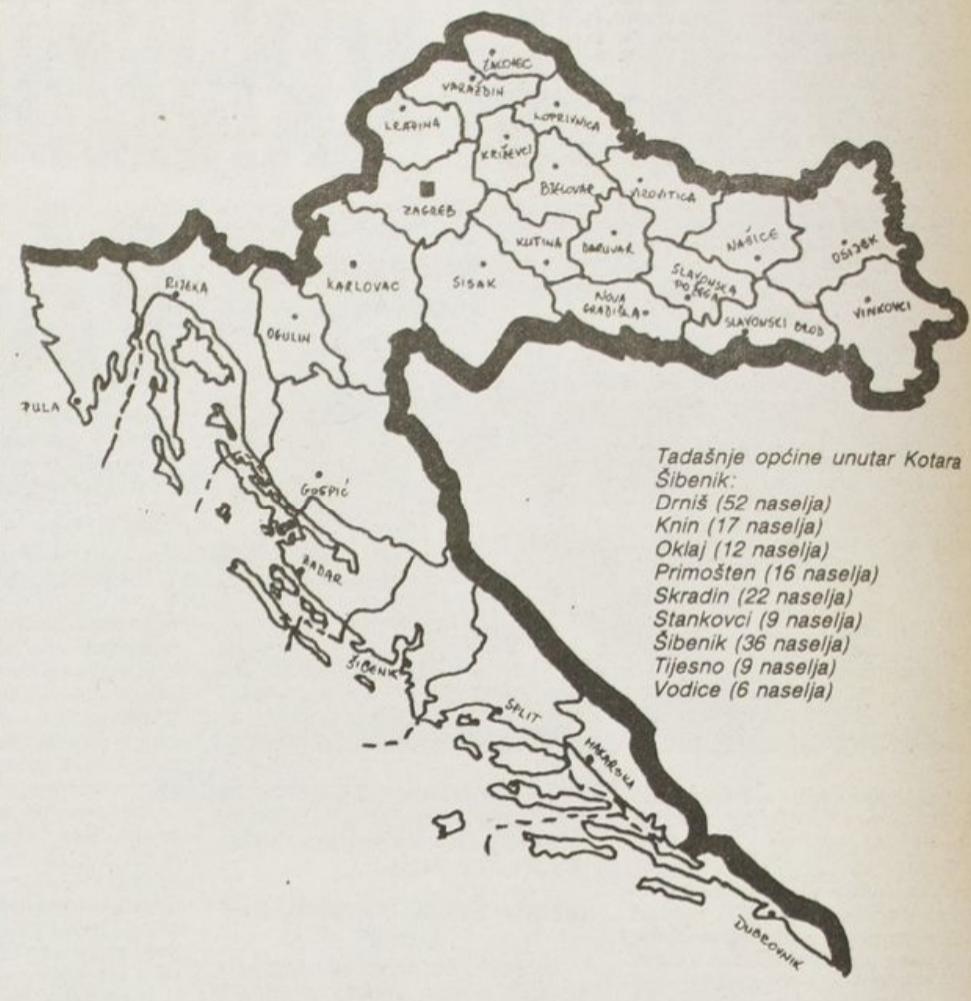
Županija je jedinica lokalne uprave i samouprave.

Područja županija određuju se zakonom tako da one budu izražaj povijesnih, prometnih i gospodarskih čimbenika i sposobne da budu prirodne samoupravne cjeline u okviru Republike.

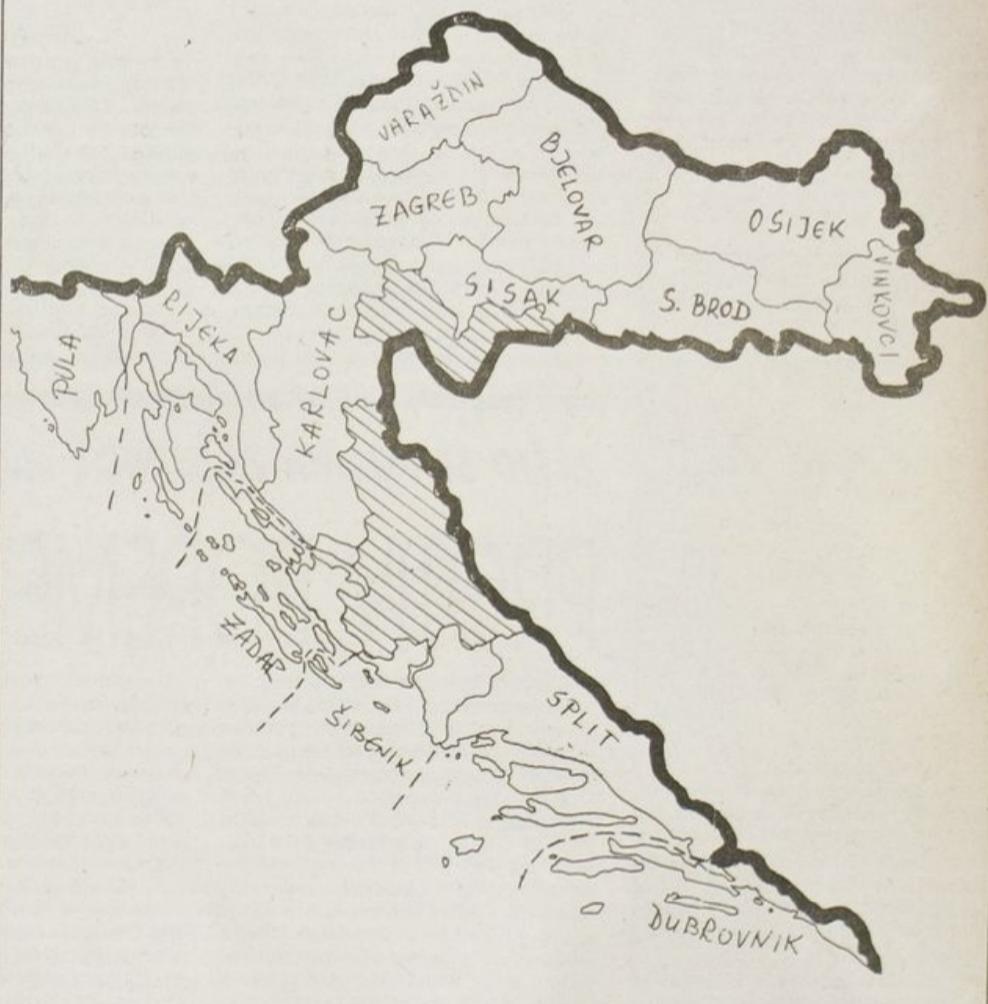
Ustrojstvo i djelokrug županijskih tijela određuju se zakonom.

Veliči se gradovi zakonom mogu urediti kao županije.

KOTARI U HRVATSKOJ 1961. GODINE

MOGUĆA PODJELA HRVATSKE NA ŽUPANIJE

Teritorijalni ustroj na kotare, kao ključ razdoblje na županije pokazao se prilično valjanim, s tim što županije podrazumijevaju veće okupnjavanje, pa se sa dvadeset sedam kotara prešlo na četrnaest županija.

S idejom formiranja autonomnih kotara Knin i Glinu, u koje ulaze općine s većinskim srpskim življem, Hrvatska bi bila podijeljena na četrnaest županija i dva autonoma kotara. Naime, teško je vjerovati, a kotar je niža teritorijalna jedinica od županije, da će autonomni kotari biti zasebne cjeline glede manjinskih prava, a u sklopu drugih županija vezano za gospodarstvo i promet. Dakle, s novom razdiobom, u sastavu zadarske županije bili bi Zadar, Pag, Biograd na moru, a u šibenskoj Šibenik i Drniš. Prisutna su i razmišljanja da bi to područje trebalo biti jedinstveno, što znači da bi sjedište bilo u Zadru ili Šibeniku, ali s obzirom na dosadašnje tijekove, povijesne, gospodarske i prometne takvo rješenje nimalo nije zahvalno, niti za Zadar niti za Šibenik, pa je

очекivati da će prevladati stav da Zadar i Šibenik trebaju biti zasebne županije.

Šibenska županija

U Ustavu Republike Hrvatske zapisano je da županije budu izražaj povijesnih, prometnih i gospodarskih čimbenika. Ugrubo rečeno Šibenik zadovoljava sve kriterije, bez obzira na sve nedostatke i praktički neimanje razvojnog koncepta. Kakvo bi uređenje bilo unutar županije ostaje otvorenim pitanjem. Možda će se iz postojeće općine izdvojiti vodička i primoštenka, možda će Drniš biti kotar. To tek treba vidjeti.

Ukoliko Šibenik ne bi postao županijsko središte to bi značilo njegovu provincializaciju, koja bi se u prvom redu osjetila na kadrovima. Stoga je prijeko potrebno, a nadoimo se da općinari već to i rade, pripremiti elaborate, da sve bude pripremljeno kada tema županija dospije u saborske klupe.

Ivana POLJIČAK

KRONIKA

Mr. Josip Juras, predsjednik Izvršnog vijeća SO Šibenik i Općinskog križnog štaba, priredio je posljednjeg dana stare godine, svečano primanje u Gradskoj vijećnici. Uz predstavnike Zapovjedništva 113. brigade Hrvatske vojske i Policijske uprave, javnog i kulturnog života šibenske općine, primaju su prisustvovali i Paško Bubalo, pred. Skupštine općine Šibenik te biskup šibenski dr. Srečko Badurina. Istog dana pukovnik Ivan Bačić, zapovjednik 113. brigade i Josip Juras te ravnatelj Medicinskog centra Šibenik dr. Zlatko Dujčić, posjetili su ranjene hrvatske borce koji se nalaze na liječenju u šibenskoj bolnici. Dvadesetorici hrvatskih branitelja predani su prigodni darovi, a pukovnik Ivan Bačić i mr. Josip Juras, poželjeli su im uspešan i brz oporavak.

U Žitnicu se 31. prosinca sastala mješovita komisija za razmjenu zarobljenika. Hrvatska strana predala je pripadnicima okupacijske vojske listu s imenima 60 Hrvata, pretežito civila, koji se nalaze u kninskom vojnom zatvoru. Budući da u zatvorima na području sjeverne i srednje Dalmacije nema uhićenih pripadnika Armije, predstavnici kninskog korpusa, zatražili su da se u razmjenu uključe njihovi pripadnici koje je hrvatska vojska uhitila na području Like. Taj zahtjev hrvatske strane trebala bi do narednog susreta komisije razmotriti, a nakon toga bit će utvrđene tehničke pojedinstvenosti razmjene zarobljenika.

Vijećnici Skupštine općine Šibenik, sastali su se 30. prosinca na posljednjem godišnjem zasjedanju. Sjednica je počela minutom šutnje za sve poginule hrvatske branitelje, a u raspravi koja je potom uslijedila dominirala je aktualna sigurnosna i politička situacija te novi Zakon o privremenoj korištenosti praznih stanova. Nakon burne rasprave i niza primjedbi na Zakon što ga je u svezi s korištenjem stanova donio Šabot Republike Hrvatske, vijećnici SO Šibenik izabrali su posebnu komisiju, koja će na temelju Zakona privremeno dodjeljivati prazne stanove. Po završetku zajedničke sjednice, održane su i sjednice Draštveno političkog vijeća, Vijeća udruženog rada i Vijeća mjesnih zajednica.

Zapovjedništvo 113. brigade Hrvatske vojske, vjeruje u trajnost najnovijeg primirja. Borbenu gotovost u potpunosti će zadržati na cijeloj šibensko-drinčanskoj fronti, poučeni prijašnjim iskustvom krenjenja primirja od strane armije. Na provokacije hrvatskih branitelja neće odgovarati, ali će zato reagirati na svaki pokušaj pomicanja fronte. To je, među ostalim, na konferenciji za novinare, rekao Ivan Bačić, zapovjednik 113. brigade. Kao gost konferencije, nazočan je bio i Ivan Ivčić, zapovjednik jedinice koja je vodila borbe oko Čiste Male i osvojila Dragišić i Gradinu.

Unatoč strogome poštivanju primirja od strane Hrvatske vojske, 5. siječnja oko 12 sati, neprijatelj je otvorio vatru iz pješadijskog oružja na položaje Hrvatske vojske u Velikoj Glavi. Oko 15 sati grupa četnika spustila se prema mostu na Čikoli i otvorila vatru na položaje Hrvatske vojske, koja je na taj napad bila prisiljena odgovoriti. Neprijateljske provokacije zabilježene su tog dana i iz pravca Žitnice prema Pakovu Selu i Unešiću. U popodnevnim satima, rušene su i paljene kuće u Drinovcima i Kijuču, a nešto poslije 18 sati, neprijateljski zrakoplovi nedjeljitali su Žirje, Šibenik i Primošten.

6. siječnja, oko podneve, zabilježene su provokacije neprijateljske vojske iz pravca Gardiljana prema Dubravicom. Dva sata kasnije na Dubravice su pale dvije minobacačke granate. Pojedinačne minobacačke paljbe čula se i oko 18 sati. Hrvatska vojska, poštujući primirje, nije odgovarala na neprijateljske provokacije.

Svečanu misu u Katedrali sv. Jakova, povodom blagdana Bogoavljenja III Sveta tri kralja, predvođio je 6. siječnja šibenski biskup dr. Srečko Badurina. Na završetku misnog slavlja, biskup Badurina, posjetio je da je 7. siječnja po starom crkvenom kalendaru 25. prosinca, kada vjernici krčanskog istoka slave Božić. Biskup Badurina, posjetio je i na to koko pravi krčani poštuo ono što je u pravoslavlju bitno krčansko. Božićna liturgija služena je, inače, u crkvi sv. Spasa u Šibeniku.

Peticiju za povrat hrvatskih mlađadi iz redova federalne armije, potpisalo je 12800 žitelja šibenske općine. Potpisivanje peticije organizirao je šibenski ogranak »Bedem ljubavi«, a potpisivali se u svim gradskim i prigradskim mjesnim zajednicama, te poduzećima. Zahtjev za oslobođenje hrvatskih mlađadi iz jugoarmije s potpisima stanovnika šibenske općine, bit će upućen Vijeću sigurnosti UN, Vijeću ministara Europeke zajednice te Mirovnoj konferenciji o Jugoslaviji.

Oko 15.30 sati, 7. siječnja oglašena je opća opasnost za područje MZ Bllice, Lozovac, Raslinu, Dubrava te gradska područja Šubičevac i Meterize. Opasnost je oglašena nakon što je iz neprijateljskog uporišta u skradinskom zaledu, prema rubnom području grada upućeno nekoliko projektila. Opća opasnost prestala je u 15.34 sati, ali iz Općinskog križnog štaba, upozoravali su i dalje na pojačan oprez. Krzni štab, inače, odgodio je dan prije donesenog odluka o početku nastave u osnovnim i srednjim školama 8. siječnja. Mjere zamraćenja provode se na području cijele šibenske općine, od 20 sati...

Prema informacijama Zapovjedništva obrane grada Šibenika, od 3. siječnja u 18 sati do 8. siječnja, neprijateljska vojska je na šibenskom dijelu ratišta »sarejsko primirje« prekrila 14 puta. Najteže krenjenje primirja zabilježeno je upravo 7. siječnja, kada je na rubne dijelove grada i područje Bllice ispaljeno 8 granata. U vezi s najnovijom sigurnosnom situacijom, Općinski križni štab i Općinski sekretarijat za društvene djelatnosti, potvrdili su dan ranije donesenu odluku o tomu da se nastava u osnovnim i srednjim školama i rad u predškolskim ustanovama odgođe do daljnega.

Predstavnici Policijske uprave u Šibeniku, Zapovjedništva Hrvatske vojske, civilnih vlasti na čelu s predsjednikom SO Šibenik, mr. Paškom Bubalom i predsjednikom Izvršnog vijeća i Općinskog križnog štaba, posjetili su 7. siječnja otok Žirje. Tom prilikom obiliši su položaje Hrvatske vojske a posebno su se interesirali o radovima na žirjanskim prometnicama, vrlo značajnim za daljnji razvoj tog najudaljenijeg naseljenog otoka u šibenskom arhipelagu.

BOŽIĆNI KONCERT "KOLA"

KONCERT ZA LJUBAV GRADU

Samo Iubav prema gradu i pjesmi mogla je motivirati vrijedne članove »Kola« dok su u pravim ratnim uvjetima i u kratkom roku pripremali ovaj koncert. Bila je to, zapravo, repriza božićnog koncerta u Katedrali svetog Jakova održanog 29. prosinca 1991. pred brojnim auditorijem, općinskim čelnicima i u nazočnosti šibenskog biskupa doktora Srečka Badurine. Maestro Nikola Bašić odabrao je raznovrstan program umjetničkih skladbi i lijepih, ne baš lakih obrada pučkih napjeva među kojima se našlo i omiljeli božićni pjesma što ih naš puk pjeva s veseljem.

»Kolo« je bilo manje brojno nego inače, nešto preko 50 članova. Ipak, omjer glasova i smirena akustika crkve sv. Franje omogućili su brojnim posjetiteljima (njih oko dvije stotine) potpun doživljaj koncerta. Od jedanaest točaka programa više njih možemo posebno istaknuti. Spontanost zboru naročito se osjetila u pučkim napjevima »Spavaj mali Božiću«, »U se vrijeme godišta« i »Narodi nam se Kralj nebeski«. Tek je primjeren dinamič-

ko nijansiranje podsjetilo slušateljstvo da se radi o discipliniranom zboru unatoč dojmu da pjevaju za svoju dušu.

Pravo muziciranje moglo se osjetiti u skladbama »Veselje ti navješćujem« Franje Dugana i »Ave Marija« Jakoba Arcadelta. Ni sječanska studen nije omela zboruše da pažljivo slijede maestra Bašića. Skladbe je krasila ujednačenost glasova, sigurna intonacija, lakoća izgovora i supitna dinamika. Jednom riječju, publiku je došla na svoje.

Dio programa (tri skladbe) izveden je uz pratnju orgulja. Moramo pohvaliti trud gospodina Igo-ru Lučeva. U njegovom praćenju zbara se osjećala se nemetljivost, sigurnost, lakoća i nadasne muzikalnost.

I na kraju, što reći kada znamo da je prije nekoliko mjeseci maestro Savić napustio »Kolo«? »Kolo« i dalje živi, a uzajamna ljubav »Kola« i Šibenika traje i u ratu.

Božidar GRGA

BLAGDAN S PUNO NAZIVA

BOGOJAVLJENJE

Božić i Bogoavljenje jesu dva ključna blagdana u vremenu kad se slavi utjelovljenje Sina Božjega. Spomenuti blagdani imaju isto nadahnute, ali se razlikuju u naglasnicama. Božić ostaje blagdan obiteljske povezanosti (svatko ga želi proslaviti sa svojima), a Bogoavljenje je u pravom smislu riječi blagdan Kristove crkve. Poruka blagdana ne može se ograničiti na poklon mudraca — kraljeva, nego ima pred očima očitovanje Boga ljudima. Vrhunac Božjeg očitovanja, njegove objave je zemaljski život Sina Božjega. Isus ne samo što je govorio o Ocu, nego je on u pravom smislu riječi Objavitelj Oca. Još izrazitije negoli riječi njegovi postupci otkrivaju nam Božje lice. U njemu i po njemu postaje nam shvatljivo da je Bog iz svoje uživnosti zahvalio u naš ljudski život. U Isusu možemo upravo »Boga gledati«. Isusovu misiju bogoobjave nastavlja danas Crkva.

Blagdan je bogat sadržajem, porukom i vjerničkim doživljavanjem. Pokušajmo uočiti nešto od toga!

1. **Evandeosko Izvješće.** Matej u svom evanđelju donosi zgodu o mudracima koji su došli pokloniti se Isusu. Najprije su ga tražili u Jeruzalemu, odakle su poslani u Betlehem. Kod poklona predali su mu svoje darove: zlato, tamjan i mirodije. Povod njihova putovanja bila je zvijezda što su je vidjeli.

2. **Povijesni kontekst.** Židovski narod neko vrijeme (581-538. prije Krista) proveo je u izgnanstvu u Babiloniji. Svojim vladanjem taj narod je posvjedočio da u sebi nosi veliku nadu: očekuje rođenje novoga Kralja — Spasitelja, koji će donijeti spasenje ne samo njima, nego i čitavom svijetu. Za vrijeme boravka u tudini oni su tu nadu »prelijili« i u duše svojih domaćina. Tako je želja za Spasiteljem nadišla okvire židovskog naroda.

3. **Zvijezda.** Na istoku u to doba bila je razvijena astronomija i astrologija (horoskop). Spomenute discipline nisu se strogo razdvajale. Zato su zvezdanznaci smatrani da svaki čovjek ima »svoju zvijezdu«. Konjunkcija Jupitra i Saturna u zvijezdu Ribe nije promakla pažnji promatrača. To je njima bio jasni znak da se rodio novi Kralj — Oslobođitelj. Logični zaključak toga je da mu se treba poći pokloniti.

4. **Blagdan** je nastao na istoku već početkom III. st. U svojoj prvotnoj zamisli imao je pred očima očitovanje Isusa kao Boga pa je navodio puno prizora njegova života: rođenje, poklon mudraca, krštenje, prvo čudo...

5. **Legenda.** Matej za poklonike kaže da su bili magi. To su bili ugledni ljudi za koje jedan pisac lijepe kaže: »Nisu bili kraljevi, ali su vladali kraljevima«. Po tome se može zaključiti da su bili astronomi, astrolozi i državni savjetnici. Matej ne spominje njihov broj. Na najstarijim slikama u katakombarima vidimo četvoricu. Iznimka je jedan crtež na kome su dvanaestorkica. Ne samo u hrvatskom, nego i u drugim jezicima za njih se redovito upotrebljava izraz mudraci. U VI. st. nastaje legenda prema kojoj su to bili kraljevi i da su bila trojica. Odatle i pučki naziv blagdana »Tri kralja«. U svojoj oštromost i poručljivosti legenda govori da je jedan od njih bio crnac. Prihvatajući spomenutu legendu (to jest na što upućuju njezini riječi) kršćanska pobožnost izrazila je duboku teologiju: Isus je spasitelj svijeta: bijelaca i crnaca.

6. **Otačstvo.** Glavna misao blagdana je Božje očitovanje čovjeku. Božja objava (teofanija) počinje sa stvaranjem. Red u prirodi čovjeka upućuje na Boga. Mažuranić je to izrazio riječima: »Nebesna su knjige gdje svojim prstom Višnji piše«. Aris-

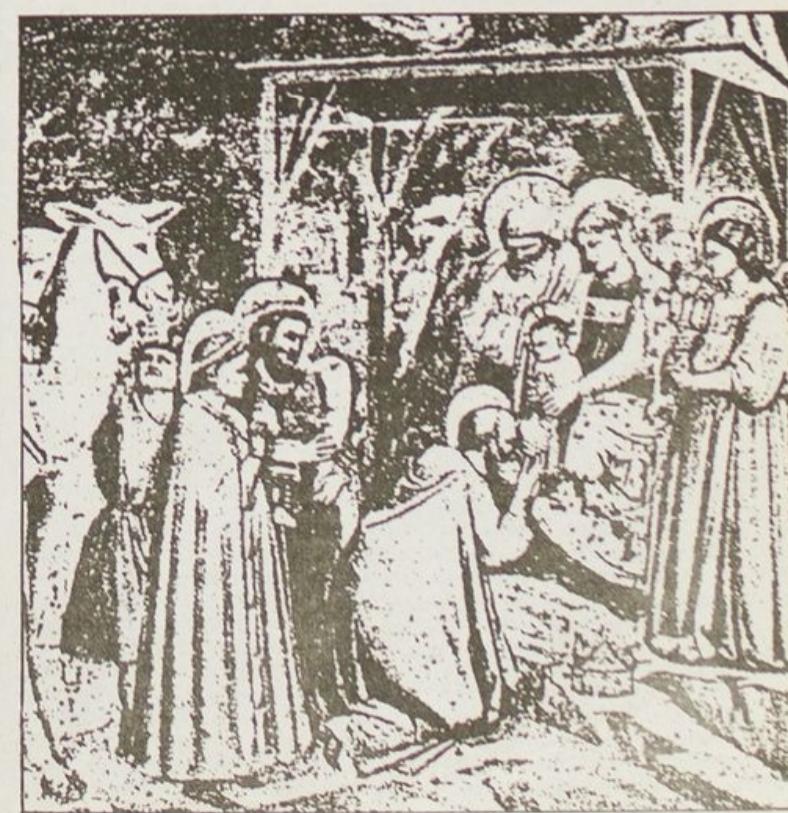
Blagdan se slavi jednom godišnje, ali otačstvo bogoavljenja ostaje trajno

totel navodi pet puteva koji čovjeka dovode Bogu. Tako zaključivanje predstavlja čovjekov napor da se vine Bogu. Medutim, Biblia svjedoči o Božjem spasenjskom zahvalu u ljudsku povijest, čime Bog sebe sve više otkriva — objavljuje čovjeku. To Božje samoočitovanje počinje pozivom Abrahama i vodenjem Izabranog naroda. Teologoci redovito nazivaju teofaniju. Vrhunac Božje objave je zemaljski život Sina Božjega (epifanija). Zato je Isus mogao za sebe ustvrditi: »Tko vidi mene, vidi i Oca«. Nakon Isusova povratka u nebo Bog nam nema sadržajno ništa novoga otkriveni, ali nas želi sve dublje uvoditi u shvaćanje objavljene istine (diafanija). Zato danas Božja objava treba postati djetotvorna preko onih koji su Kristu povjerovali. Svaki kršćan trebao bi postati »transparent«, to jest da se kroz njega nazire i prepoznae sam Bog. Čini mi se da je to najzornije izrazio jedan novinar nakon susreta sa svetim župnikom u Arsiju: »Vidio sam Boga u čovjeku«.

7. **Liturgija.** U bogoslužju Crkve Bogoavljenje predstavlja drugo žarište božićnog vremena. U misi se čita evanđelje o poklonu mudraca, pa je vjernička pažnja najviše tim zaokupljena. U predvečerje blagdana obavlja se blagoslov vode. Po tome su naši stari ovaj blagdan nazivali »Vodokršće«. Blagoslov kuća je lijepi običaj koji je sadržajno vezan uz blagdan Bogoavljenja. Mi smo skloni dijeliti prostor na »sveti i profani«. Lako shvaćamo da je sveta crkva, ali pre malo mislimo o svetosti mesta na kojem se kršćanin ostvaruje kao čovjek: gdje živi, odmaraju se i odgajaju djeca,

Isus ne samo što je govorio o Ocu, nego je on u pravom smislu riječi Objavitelj Oca. Još izrazitije negoli riječi, njegovi postupci otkrivaju nam Božje lice ...

Blagoslov zazvan na kuću (stan) kršćanina želi upozoriti na svetost prostora u kojem vjernik treba Bogu sluziti.

Giotto: Poklon mudraca

OBLJETNICE

BEZIMENI GROBOVI HRVATSKE MLADEŽI

Baš nekako ovih dana navršit će se osam desetljeća života prof. Vinko Nikolića, Šibenčanina i pjesnika, čovjeka koji je, igrom, ratnih zblivanja i poradi osobnih političkih stajališta više od polovice svojega životnog zakoračaja proveo u tudini. Kao politički emigrant. Kao krv bez imalo dokazane krvicke. Bio je jedan od onih kojima je svibanj tisuću devet stotina i četrdeset pete bio odlazak ali ne i zaborav. Jer se domovina, i još ako je Hrvatska, ne zaboravlja. A Vinko Nikolić je prije svega pjesnik. I o njemu će, i u ovom našem tjedniku, trebati opširnije prozboriti kao poeti. Nadamo se. A dotada — evo ulomka iz jedne njegove pjesme:

*Bleiburg! Vizijo vječna tragičnog usuda:
od razdrtog crven-bijel-plavog barjaka
branišmo samo bijelo
za pokrov mrtvaca.*

*Oh, crna sjeno bijelih barjaka,
ko žig sramote
kopkaš nezacijeljenu ranu
u neutješivu srcu svakog Hrvata!
Bleiburg, i stotine Bleiburga!
Gledam te u silnomet plamenu do neba,
u tisuću požara, na tisući križeva, na tisući vješala,
na tisući stratišta,
u svima izgaraš, na svima krvariš, na svima izdišeš,
na svima umireš,
pravo je čudo, što nisi umrla, moja neumrla Hrvatska!*

PROSUDBE

KOME TO, ZABOGA, SMETAJU »HRVATINE«?

Što su to grafiti (i što neki s njima i preko njih kane postići) stvar je raščlambne prilježnij znanstvenika, ponajprije sociologa, a mi pišemo povodom grafta koji se već podista vremena ugnjezdio na zgradu Skupštine općine. Ako slučajno niste dosad zamjetili — ne budite ljeni pa se zagledajte u one kredom ispisane poruke na crno obojenom stupovlju što «pri-država» zgradurinu za koju je poznati urbanističko-povjesničkoumjetnički znalač Grga Gamulin suočedno ustvrdio da je «pest u trbuš drevnom Krešimirovom gradu».

I da ne budemo preopširni — taj grafiti sastavak (doslovce) glasi: «Van! — Stamenković, Manojlović, Hrvatski Radio-Šibenik ima četničkog glazbenog urednika, a novinar su mu čisti jugo-amateri. Šibenčani! Hrvati! Zapamite Vukovar!». To bi bilo sve od onoga što je na tom mjestu napisano. Kad ne bismo znali kako stvari stoje možda bismo osvrт usmjerili drukčije, ali kako je otpalo to drukčije treba da se zna: glazbeni urednik Radio-Šibenika (ne budi uzgred rečeno taj čovjek taj posao obavlja ne u stalnom zaposlenju, već honorarno) jest čovjek koji je jednu pjesmu za koju neki vele da je sumnjava političkog oblikovanja (rječ je o popularnim »Hrvatinama«) pustio da se «vrati» i kad to netko želi (dakle kad želju platiti), ali i u tzv. službenom programu. Prema nepotpunom podatku — »Hrvatine« su samo u potonu tri mjeseca u glazbenom programu šibenskih krugovalne postaje bile slušane blizu 150 puta. Ako nije dosta, zasigurno nije ni malo!

A ima onih koji i u pismenom sastavku potpisuju prosudbe da su »Hrvatine« politički sumnjivo glazbeno ostvarenje, pa ako je već tako — onda nije teško zaključiti da bi dotični bili najsjestniji kad bi se moglo nekako postići da ta zanosna koračnica ne bude zastupljena u ovom našem šibenskom (i ne samo njemu, dakako i dabome) radio-programu. Jer jedan, primjerice, napis, potpis i objelodani: «lako nije vrijeme za kritički komentar, mislim da su pjesme s militantnom porukom u suprotnosti s našim političkim gledištem. Primjerice pjesme »Hrvatine« Duke Čaića jasno izražava ideologiju HOS-a. Javno propagira nešto ižega ne stoji većina hrvatskog

*Preljepta domovina
bit će opet slobodna,
to je zemlja hrvatska
od Boga i Alaha.*

*Spremaj majko kreveta,
uskoro se vraćam ja,
tek što nije svarana
neovisna nam Hrvatska.*

A nama se čini da i ti i slični stihovi (sa svim nabojem svog sadržaja i poruka koje nose povijesno utvrđene odrednice i perspektivne putokaze) doista nekima smetaju. Mi ih iskreno žalimo, žalimo ih poradi toga što još uvijek ne mogu sagledati da je vrijeme koje oni ocjenjuju sadašnjost u stvari debeli perfekt. A i nije ih baš tako malo samo se pokušavaju kamuflirati. A bogne neće u tome usjeti. Jer bi bilo ubitacu u prvom redu za one koji ih iz tajoznatih dnevno-političkih razloga »pokrivaju«. Samo — dubre uvijek isto smrdi!

SVJEDOČANSTVA

KREPALINA JOŠ NIJE MRTVA

Oglasni prilozi u svim novinama trebali bi biti — plaćena roba. Premda iskreno govoreći, nismo baš uvijek uvjereni da je tako. Pa smo, eto, baš tom stazom minulih dana zamjetili oglas Dalmatinske akcije, nekakve političke partije, u jednom (treba li kazati — i jedinom) dnevniku na južnohrvatskom prostoru. Da dična stranka oglasom nešto čestita i, dabome, poziva sve one koji u njenoj stranačkoj ekipaži mogu naći sebe — da se učlane. Nedugo zatim na »velikom i historijskom sastanku u Beogradu«, na tzv. »konvenciji za novu Jugoslaviju« zamjećeno je (od ovog autora — istini za volju, ali od malo koga drugoga) prisustvo jedne druge slične južnohrvatske stranke, one što se naziva Dalmatinskom narodnom strankom.

Ta se, eto, politička grupacija našla pozvanom da u ovim danima preko svojih izaslanika, pod ruku sa »velikanima« kao što su Šešelj, Mirko Jović, Kilibarda, Milan Paroški (a valjda je tu negdje u dvorani dremuckao čekajući nove poslove i čuveni Arkan!) brine o nečemu što bi se htjelo zvati »novom Jugoslavijom«. Samim odlaskom, preko svojih izaslanika, na ovaj skup, Dalmatinska narodna stranka u jednom je hilju sebe iskazala kakva je i kakvo si društvene traži. Bolje reći legitimirala se — kakav joj čopor odgovara.

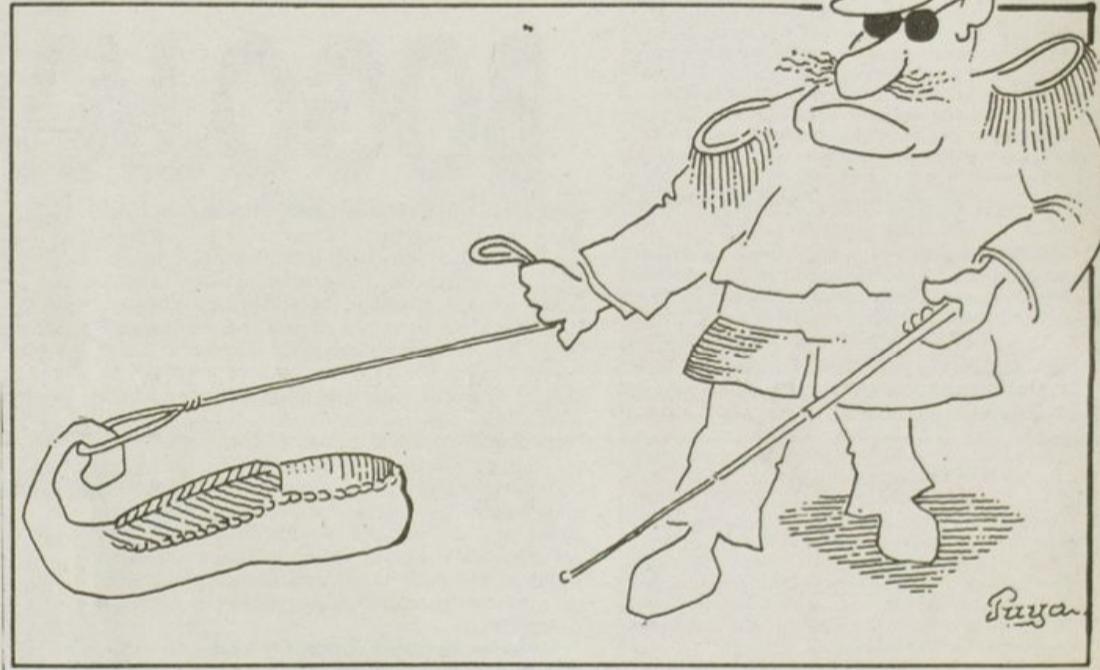
No, ljudi imaju i na to pravo. Kao što su imali pravo (kad im je već bilo dopušteno i potpisima nekih namjeravanih suputnika omogućeno) da baš u Šibeniku oglase osnutak svoje stranke. Kako se sjećamo tog »dogadaja« prije otrlike dvije godine — nije nam teško naznačiti da je (zar ne Većo?) u onoj odvije hladno, burom počašćenoj atmosferi u velikoj dvorani tadašnjeg Doma boraca i omladine skup, jednostavno govoreći, djelovač jedno i otužno. A kako i ne bi kad ga je počastilo svojim dolaskom desetak (ili najviše petnaest) šibenskih znatiželjnika među kojima je — a bilo je to zorno i te večeri — bilo podsta onih koji bi toj »Damatinskoj bratiji« najradje dali nogu u tur! Pa su bili nazočni samo u obliku znatiželjnika.

Jer se bilo pročulo (a neki su i doznali) da su se i neki ovdašnji tzv. uglednici kanili prestrojiti u tu novu stranku ili tlu partiju. S razlogom se, naime, pretpostavljalo da će se otkriti pristaše onoga koji je ne tako odvije u prošlosti kriknuo, viknuo i zajačknuo: »Dalmacija ne smije pasti u barbarska hrvatska ustal!«. Htio je, zapravo, kazati da se po svaku cijenu mora spriječiti ujedinjenje Dalmacije sa Slavonijom i banskom Hrvatskom. A njegovi surugni sljedbenici u dogadanju su smatrali da svjedoci uznastojali su godišnjicu ro-

denja tog čovjeka potporom svoje partijske funkcije omogućiti. I proslave bi, čini nam se i bilo, da se jedan drugi tadašnji partijski moćnik nije odupro tom podmuklom nastojanju, jer je, valjda, shvatio da mu sudrug to slavljenje »otcjepljivača južnohrvatskih prostora« sagledava kroz prizmu prodaje »rog za svjeću«.

Budući da imena počesto nisu važna jer ona, na kraju krajeva, svjedoče samo o situacijama i trendovima, neka nam bude (službeno, a ne privatno!) dopušteno da zanemarimo o kojima se to ljudima u konkretnim slučajevima radi. Jedino ćemo uputiti javni poziv onima (a ima ih više i zna se i koji su ikakvi!) što se i danas smatraju pristalicama Dalmatinske narodne stranke da se javno (hoćemo reći prosvjednim člankom s punim potpisom!) jave ako išta (ili barem nešto) imaju protiv ovog i ovakvog osvrta. Mislimo, naravno, na naše ljudе, naše sugrađane, hoćemo reći Šibenčane! Samo da se zna: oglasni prilozi u novinama trebali bi, zasigurno, biti plaćena roba. Dručkije ne ide.

Priredio: Đuro BEĆIR

STRANPUTICE

VAPAJ »UGROŽENOG« ČASNika IZ VAROŠA

Točno je i sasma istinito da u demokratskim društvinama svi ljudi imaju prava (jer im je to, uostalom, zajamčeno i zakonskim odrednicama) na svoje mišljenje i vlastiti prosudbeni izričaj o bilo čemu. Pa se poradi toga i ne ljudimo na našeg sugrađanina koji je za nedavnog nastupa Predsjednika Republike na HTV-u bio u prilici da dr. Tuđmana zamoli da ga — kao žitelja šibenskog predjela Varoš i pričuvnog časnika, a po narodnosti Srbina — zaštiti od hrvatskih ekstremista. Tako je, otrplike, ako nas pamćenje ne vara glasilo htijenje (želja, zamolba, što li) dotičnog Šibenčanina.

Ako se uzme zdravo za gotovo — onda nije teško pretpostaviti da je dotičnog gospodinu ili drugu, (nama je baš svejedno) na to televizijsko zapomaganje prisilila velika nužda, hoćemo reći da nije teško zaključiti iz tog njevog vapaja da mu netko u ovoj šibenskoj sredini — blago budi rečeno — ne da da mirno spava. Što se nas tiče možemo pretpostaviti da i ima takih »ekstremnih pojedinaca«, možemo se unaprijed složiti da vragovi ne spavaju ni na jednoj strani, ali bismo bez obzira na to (ili baš upravo poradi toga) priupitali tog anonimnog šibenskog ugroženog Srbina da li je (čak, velimo, i da je kojim slučajem u pravu) izabrojao pravi trenutak i pravu razinu da

se čuje njegov glas?! Iz njegovog je vapaja moglo biti shvaćeno — tim više i prije što ga je i televizijsko sito i rešeto propustilo — da se u slobodarskom Krešimirovu gradu dogadaju stvari koje ne daju prilog budućem skladnom suživotu.

A možda nas na ovaj osvrт ne bi nagnao taj anonimni glas pripadnika srpskog naroda iz gradskog predjela Varoš da — čini nam se upravo slijedećeg jutra — nismo u dnevnom tisku pročitali da je tu nedaleko, u nama susjednom Zadru, u tijeku tzv. božićnog primjera zločinačka granata ubila dvadesetogodišnjeg Mirjana K., a da je, kao posljedica nahrupa te iste granate, njezinom šestomjesečnom sinčiću amputirana lijeva noga. A ranjenih je, veoma malo poštovani sugrađanine iz gradskog predjela Varoš, tih dana bilo i u ovome gradu.

Pa tko je onda zaboga ugrožen i kome se to dovraga prijeti? Dosta mi je tih fliskula o tzv. teoretskoj ugroženosti od onih čiji »najelitniji predstavnici« već dugim mjesecima ugrožavaju sasma konkretno druge — one čija je rodbina pogebila iz spaljenih i opljačkanih kuća, one čiji su osamdesetogodišnji dječevi tenkovskim gusjenicama u zemlju utiskivani, o drugome da i ne govorimo. Sramno je govorkati o teoretskoj ugroženosti dok u isto vrijeme oni drugi i ne mogu prosvjedovati jer su četničkom kamom zaklani u vlastitim dvorištu, na svojoj svetoj (i jedinoj) hrvatskoj zemlji.

Baš poradi toga čini mi se da i u ovom našem šibenskom okružju

ima ljudi koji kukanjem i vapajem poradi tzv. osobne (ili grupne) ugroženosti nastoje (ma nema, brate, više toga) skrenuti pozornost s onoga što se doista krvavo događa. A ako se, doista, hoće i želi suživot — onda je, zar ne, sasma ljudski ogradići se od zlodjela što ih naveliko čine ljudi iz naroda kojemu pripada i naš anonimni Varošanin. Raditi drukčije, ponašati se ljigavo i jeguljasto nije način kojim se može izboriti pravo na poštivanje i ljudsko ozdravljivanje. A nama naše Mirke, Miljenke i Slobodane nitko ne treba svoljati kao svoje. Jer su (i) naši — ljudi, braća i pobratimi! I neka ih, da ih je, moj dragi Bože, mnogo, mnogo više! A nije, nema ih! I to nas, doista, najviše zabrinjava. Zabrinjavaju nas i prosvjedi onih koji na proteste zapravo i nemaju pravo, posebice kad se zna: »Ali u ovom hotelu gledam mladu ženu u crnini. Troje dječice skakuće oko nje. Njihova oca su ubili dok je izvlačio iz kuće svoga starog, bolesnog oca... Čovjek gleda u prazno — ubijen mu je devetnaestogodišnji sin... Njegov susjed je izgubio šesnaestogodišnju kćer. Ubijena je na sprovodu. Treba li još nabrajati? Ne. Samo da vam kažem, kako tješimo te ljudi: »A što bi bilo da su ih zarobili?... I odmah svima pred oči izranja Dalj, Vukovar, Škabrnja, Nadin. Izranja slika »hrabrih« srpskih vojnika kako ponovno marširaju zgarištem Vukovara uz pjesmu: »Bit će mesa, klatćemo Hrvate«.

Pametnije je i ovo previše. Glupome, bezobraznije i »ugroženome« bome da nije. Niti će biti. Ako ga bude,

**MOJOJ
PRIJATELJICI
MARIJI HRSAN**

U SVIMA SI TRAŽILA ČOVJEKA

25. prosinca 1991. Šibenik. Božićni blagdan, kojeg kršćani slave sa posebnom radošću kao dan obiteljskog okupljanja, dan kad je u čovjeku prisutna želja za darivanjem, približavanjem, dan kad bi cijelog sebe pretvorio u ljubav i njenu toplinu rasuo po cijelom svijetu.

25. prosinca 1991. Šibenik. Cijelo jutro osluškujemo grmljavinu topova i sa zebnjom u srcu doživljavamo svako novo javljanje Radio-Šibenika kojim nas upozoravaju na povećanu opreznost i opasnost za prigradska mjesta, grad i cijelu općinu. U očekivanju najgoreg tražim "Šibenski list" od 1. listopada 1991. u kojem je na pretposljednjoj stranici naslov: "Svima si otvorio srce", potpisano od Marije Hrsan, Karlovac. U njemu piše: "Slušam iz daljine da su te natkrili crni oblaci, da bjesni oluja, da grmi i sjeva nad tvojim prastarim zidinama, nad tvojim prelijepim morem..."

Danas, 25. prosinca 1991. ovaj tekst postaje ponovno aktualan, jer ponovno grmi nad Šiben-

kom. Ne sumnjam u hrabrost njegovih boraca, ali ono zbog čega ovo pišem je MARIJA HRSAN, moja prijateljica, za čiju sudbinu ne znam već četiri mjeseca. Nalazi se u četničkom okruženju i njena sudbina je neizvjesna.

Iz našeg Šibenika otišla je nešto prije onih strašnih osam dana rata. Otišla je, jer u "Solarisu", u kojem je radila, zbog ratne situacije nije bilo posla. Otišla je da bi bila korisna i to svojim starim i onemoćnim roditeljima u mjestu Skakavac, nedaleko od Karlovca. Zadnje njenje javljanje upravo je ovaj članak u kojem čestita Šibeniku na hrabrom držanju sa željom da i dalje ostane uz nosit, moćan, nepokolebljiv — svoj na svome.

Vrijela je Marija naš Šibenik kao svoj rođeni grad. Saživjela se s našim ljudima. Čeznula je za svojim Karlovcem, odlazila mu na nekoliko dana, a onda se vraćala Šibeniku — svojoj pravoj i jedinoj ljubavi. On joj je davao neiscrpnu snagu, inspiraciju, volju za životom. Veselila se svakom no-

vom danu, pozdravljala nebo, more, kamen, volje, ljudi (uvijek je govorila: "Ima nešto posebno u vama Šibenčanima") i to one obične, one male, koje znamo tako često nepravedno odbaciti. Po-

magala je svojoj Olgiji, Ruži, Maši, Vesni, Anti, Stipi, peckala Boju, suočjeala s Jolandom, Vlastom, Zoranom, Majdom, radovala se svakom uspjehu djece svojih najbližih prijatelja, kolega, tu-govala sa svakom nesrećom, sate i sate planirala sa Zorom po kamenjaru Piska, skrušeno i do-stojanstveno molila se u katedrali sv. Jakova s te-tom Gordanom, ispraćala na pogrebe, dočekivala goste "Solarisa", pričala im o ljepotama Šibenika, Slapova Krke, Kornata, pokušavala im približiti tu ljepotu za jedan veći stupanj — ne samo gledati ljepotu nego sve to znati voljeti. Provodila je sate i sate u "Solarisu" misleći kako će nešto "zapeti" baš u trenutku kad nje nema tam. Dežurala je i onda kad nije trebalo, jer ona je bila Marija za sve i svakog, Marija za sva vremena — za one

dobre i za one loše. Dobre je činila još boljima, a u lošima je pronalazila onaj minimum ljudskosti i činila da se i oni makar na trenutak osjeće važnim.

Eto, zbog svega toga, danas, 25. prosinca 1991. sve moje misli posvećene su Mariji Hrsan za koju ne znam da li je živa, Mariji Hrsan, koja je dok bi pricala o zlu koje nam prijeti, mislila da i od četnika može napraviti čovjeka.

Vijesti o njoj nema. Svaki pokušaj da nešto saznam završava se jednom jedinom rečenicom: nalazi se u četničkom okruženju, sudbina joj je neizvjesna, vjerojatnost da je živa jednaka je onoj drugoj. Ovdje prestaju misli. Mozak ostaje blokiran. Svako novo pitanje, moja želja i molitva za njen život gube se u spoznaji da je možda više nikad neću vidjeti. Nadam se, ipak, da će joj pomoći Bog kojem je bila tako predana i u koga je vjerovala! Nadam se da će joj pomoći molitve svih nas koji smo je voljeli i koje je na bilo koji način zadužila! Strepim za njen život, kao što strepim i za naš Šibenik. Oboje su mi u opasnosti. Bože, pomozi im. Učini da se Maria i Šibenik ponovno nadu. Oboje su to zasluzili!

Gordana Ležaja
Stjepana Radića 40
Šibenik

Šibenik, 25. prosinca 1991.
NAPOMENA: Zbog okolnosti koje su uslijedile na sam Božić, ovo pismo kasni sa odašiljanjem, no nadam se da ćete ga ipak uvrstiti. Hvala.

SUVIŠNO ZAMJENJIVANJE ZAKONSKIH NAZIVA

U sredstvima javnog priopćavanja sve više se čita i čuje zamjenjivanje zakonskih naziva nekim drugim, što je pod tim utjecajem prihvatio i dobar dio građana. Pojedini zakonski nazivi zamijene se nekim uopćenim, a kadšto nekim nazivom protivnem ne samo zakonu nego i hrvatskom književnom jeziku.

Inače smatram da hrvatski zakonodavac u prijašnjem društvenom sustavu nije dovoljno poštovao hrvatski književni jezik, nego je ne-potrebno slijedio jezik saveznog zakonodavstva radi težnje za tobožnjim jezičnim ujednačavanjem, i pritom se lako odričao od nekih stručnih upravnih, sudske i drugih naziva koji su u Hrvatskoj bili u upotrebi do stvaranja prve Jugoslavije, a dijelom i za njezinu trajanje, te nešto više u propisima ZAVNOH-a i prvim poratnim godinama. Činjenica je da je to ujednačavanje uvijek bilo na hrvatsku štetu. Sada je i na hrvatskom zakonodavcu i na drugim javnim čimbenicima da dosljedno njeguju i razvijaju

hrvatski književni jezik. I nemaju pravo u tome sporo ići.

Bez obzira na to bili nazivi u ustavu, zakoni ma i drugim propisima jezično dobro pogodenili ne, moraju se, ne samo u radu nadležnih organa nego i izvan njih, a osobito u sredstvima javnog priopćavanja s obzirom na njihov veliki utjecaj, upotrebljavati onako kako glase.

Navest će samo nekoliko njihovih značajnih zamjena u sredstvima javnog priopćavanja drugim nazivima, a koje ni jezično nisu opravданe.

Neki Hrvatski sabor koji put zamjenjuju nazivom hrvatski parlament. Za to nema ni potrebe ni opravdanosti. O značenju Sabora u prošlosti i sadašnjosti Hrvatske, ovdje ne treba ponavljati. Sabor je samo Sabor. O njemu kao parlamentu može se govoriti kad se razglaba o vladavinskim sustavima u svijetu.

Članovi Sabora su zastupnici. Taj naziv poštovan je bio i u svim redakcijama saveznog us-

tava druge Jugoslavije za Hrvatsku. Usprkos tomu često se zamjenjuje nazivom poslanik, što je protivno i Ustavu Republike Hrvatske i hrvatskom jeziku. Poslanik je u hrvatskom književnom jeziku jedan od razreda diplomatskih predstavnika, i to drugi, odmah do poklisa (ambasadora).

Isto se događa i s glavnim općinskim organima. Skupština općine se pretvara u općinski parlament, a Izvršno vijeće skupštine općine u općinsku vladu. I predsjednik skupštine općine u sredstvima javnog priopćavanja sve više postaje gradonačelnikom i u našoj općini, a što je još neobičnije, valjda nečijim propustom, tako je nazvan i u službenom pozivu za jedno nedavno predsjedničko primanje. Događa se i to da na našoj općini sredstva javnog priopćavanja i predsjednika mjesne zajednice mjesta s gradskim značajkama premetnu u gradonačelnika toga mjesta.

Valjda će i to prestati, čim prije. P PERIŠA

SLOBODA ISKAZA KAO PREPOSTAVKA ISTINSKE DEMOKRACIJE

SKOK U DEMOKRACIJU

Jezik komuniciranja rekla-kazala, ophodenja bez udubljivanja ili bilo što drugo što se melje u mlinu svakodnevnog razgovora, pa dakle i onog šetajući po Poljani, ipak je prvi a za mnoge Šibenčane možda i jedini način da se dove u vezu sa stvarnošću, iako ponekad rđav i zač. Jedna druga vrsta komuniciranja također govor o onome što se u ovim našim prostorima zbiva. Pojedini članici u novinama su kao preciznije mjesto zbiljskog života. A u njima se o životu isto tako najčešće samo razgovara. Uzmimo primjerice izvještaj o konvenciji SDP-a. Ali, što ćeš, novinar je isto čovjek. Koliko puta je i on sam običan službenik koji samo referira događaje, jer ne smije prozreti stvar, da ne bi kojim slučajem postao nepotreban u blizini novina. Tu banalnu činjenicu nikako da shvate i prihvate "duhovni" lideri šetača po Poljani, kojima je nešto od toga što se nije smjelo javno reći ipak iz "prve" ruke servirano.

Jezik javnog komuniciranja, istina, može postati precizniji ako čovjek kojem se ne žuri, prodre u zbiljske tokove života. Ako suprotno običaju hijerarhijskog mišljenja, bolje kazano mišljenje onih na vlasti, koje djeluje i sve blokira, čovjek misli samo na, ni u kojem slučaju riješene, već naprotiv otvorene probleme i poteškoće zbiljskog života.

Dosadašnja praksa pa i ova današnja, nažlost, potvrđuje da se takva razmišljanja najčešće ne uklapaju u običajnost svakodnevnog i da ona kao takva iznenadju vlast ali i samu javnost. Stoga se i nameće pitanje — kako se suprotstaviti tim i takvim predrasudama i klišelima, odnosno kako se obratiti šetačima Poljane? Jer pisati ipak je nastalo od nekome pisati.

Ali isto tako nameće se pitanje — kako se suprotstaviti sebi, odnosno kako izaći na kraj s osobnim shvaćanjima, emocijama s akumuliranim doživljajima nevremena u kojem živimo?

Koje li zablude misli: "Ja pišem, a onaj koji me želi čuti, čuje me" — kao da je samo po sebi razumljivo da onaj tko piše, piše jedino i samo istinu, a onaj tko čita ima pred sobom isto tako golu istinu. Ispada da je istina nešto što je unaprijed dato gotovo samo treba imati hrabrosti ili vlast da se ona javno iznese. U što bi onda da je tako spadalo na primjer umijeće čitanja medu redovima ili istodobno slušanje i gledanje TV-Zagreba i Beograda?

Dakle, ako se ne pitamo za porijeklo vlastitih stavova kako i na koji način, a i s kojim pravom prosuđivati druge, nama tude? I što uopće može-

mo spoznati ako unaprijed odbacujemo ono što je našoj svijesti nerazumljivo i teško? Nije li takav odnos prema pisanoj riječi, prema informiranju, prema idejama, zapravo misaono boravljenje u jučerašnjici, u tom ograničenom kavezu vlastite taštine. I konačno vrijedi li to za onog tko sluša ili kontrolira javne medije — financirajući ih — jednako kao i za onog tko javno govoriti i piše?

Mnogi će se zasigurno upitati: "Čemu uopće danas o tim stvarima javno govoriti i razmišljati?" Rat je, zar nema pametnijeg posla nego baviti se "duhovnim" liderima šetača Poljane?

Samo takvi ne shvaćaju banalnu činjenicu a to je da se unutarnji mir nas gradana neće moći postići bez cjelokupnog mira na balkanskom prostoru. A taj mir nije moguć bez slobode svih naroda. A ta sloboda nije moguća opet bez istine. Na primjer, kako biti miran ako Herceg-Bosna ostane pod okupacijom VELIKOSRBIA?

Istina je dakle pretpostavka slobode, a sloboda pretpostavka za taj i takav unutarnji mir. Iz toga onda proizlazi da je sloboda iskaza, sloboda govora a i odgovora, sloboda informiranja temelj u ostvarivanju tih ciljeva. Na primjer, ako predsjednik općine javno na pogrebu nama Vodičanima dragog čovjeka palog za tu našu hrvatsku istinu, kaže da su sve žrtve Vodičana, koje nisu bile male u prošlom ratu, bile uzaludne, zar ga se ne bi trebalo javno upitati: "Za koga su to profesore povijesti bile uzaludne?" A taj i takav ambijent demokratskog javnog komuniciranja nismo, nažlost, još uvijek ostvarili!

Zapravo na shvaćanjima politike i vlasti u općem najširem smislu, a ono je po meni ključni faktor u ostvarivanju tog i takvog ambijenta, ništa se nije promijenilo. Čovjek na ovim prostorima još ujvijek egzistira u piemenskoj svijesti gospodara i sluge u kojoj politika samo kontrolira tokove života štiteći pritom svjesno ili nesvesno vladajuće interese. U modernom društvu za koje smo se opredijeli i o kojem svakodnevno javno trabunjamo, te stvari su upravo obrnute. Politika zapravo služi razvoju društva što i je u biti svrha demokracije. Stoga se nameće pitanje: "Kako taj i takav obrat ostvariti?" Kako osloboditi sredinu te vjekovne stope, te predrasude da je onaj na vlasti najčešće u "pravu" i on bi jedini trebao znati što je istina — ako ne zna ili nije sposoban onda ga treba promjeniti — što praktično nije ništa drugo nego samo promjena gospodara.

Kako iz toga izaći? Kako se osloboditi? Jer izbori su bili samo nužan preduvjet ali ne i stvaran

skok u demokraciju

Prije svega slobodom javnog iskaza i individualnošću pisane riječi — što nije ništa drugo nego preuzimanje osobne odgovornosti za ono što javno radiš. Samo tako je moguće dobiti slobodne konkretne ljudi kao javne nosioca istinskog života na ovim prostorima! Da se ne bismo krivo razumjeli, uzimimo za primjer stranku zelenih s njihovim predvinim idejama brige o prirodi, pa time dakle i kompletnom životu na ovim prostorima. Kako stvari stoje i kako se danas shvaća i tumači demokracija u nas, ta stranka praktično ne bi mogla na ništa konkretno utjecati, jer nema dovoljan broj svojih predstavnika u Skupštini općine gdje se odlučuje. Ispada po tome da ta stranka i nema smisla da postoji?

Onaj tko tako prikazuje demokraciju, dakle kao odlučivanje većine, nije uopće shvatio što je ona ili pak krivotvor sadržaj tog pojma na zlonamjeren način. Zaključak većine jest samo posljednji korak u jednoj proceduri u kojoj je najvažniji postupak objašnjavanja i uvjerenja. Ako ne dode do sloge i sporazuma mora se o tome glosati da bi se donijela potrebna odluka. A u toj demokratskoj proceduri odlučivanja ne samo stranka zelenih nego i mnogo onih tihih apolitičkih individualaca izvrsnih znalaca u svojoj djelatnosti koje politika obično ne zanima dolaze itekako do izražaja. A to je srž demokratskog odlučivanja. Bit je dakle da svи oni koji nešto znaju o problemu koji je na dnevnom redu mogu to javno iskazati. Kad sve to vratimo na našu dragu Poljanu — što bi to za nju značilo? Značilo bi s jedne strane oslobadanje od onih "duhovnih" lidera koji su obično sve znali ali nisu mogli to javno kazati. U novom ambijentu više se nitko ne bi mogao ničim pravdati. Ne bi više važila ona poštapalica iz "Audicije" — predstava što ju je sarajevska glumačka družina prekrasno izvodila: "Što imaš ti reci?" — Ja bi' nešto na Branku Mikuliću! Pa reci. Ne smijem! Samo ti reci! Aj ti!! S druge strane taj gradski mlin duševnog opuštanja, ta radost da se pri završetku dana prošeće i pročakula s prijateljima bio bi osloboden velikih i besmislenih razgovora. Uostalom prisjetimo se i dr. Jovan Rašković bio je jedan od takvih lidera — zar ne?

Dakle, mogućnost otvorenog javnog iskaza bila bi zapravo objektivno mjerilo istinske vrijednosti šibenskih intelektualaca. A to i nije baš tako mala stvar! Po meni bi to ujedno bio i istinski skok u demokraciju.

Slobodan MAČUKAT

REAGIRANJA
NISAM STRUČAN, ALI ... (2)

Već kad sam pomislila da će podstrek za logičan pristup, utemeljen na stručnim i znanstvenim saznanjima, problemu zagadživanja okoline TLM-a procesom elektrolize aluminija progutati letargija maloga grada, pojavila se u "Šibenskom listu" javna reakcija gospodina liječnika Miroslava Miletića, na moj intervju od 23. studenoga u istom listu. Još više bi me radiovalo da se spomenjem gospodin prihvatio moj pristup, pa makar njime stigao do svog kategoričkog stava oprečnog mom. Argumenti koje navodi ne potkrepljuju njegov stav, ali potkrepljuju moju tvrdnju da nitko nije još stručno i znanstveno ispitao štetni utjecaj procesa elektrolize aluminija na okolinu TLM-a. "Navodi u doktorskoj disertaciji jednog našeg liječnika" ne kažu kod kojih koncentracija, u kojim okolnostima, pod kojim uvjetima i, što je najvažnije, da li se ovo ostvaruje u okolini TLM-a.

Budući da liječničko zvanje u našem podneblju još uvijek uživa ugled šamana, a ostali dio pisma gospodina Miletića je u maniri impromptua, u istoj maniri moram i ja odgovoriti.

Rado bih da se vratim u eden, mada bih vjeroj

Slijepo crijevo Hrvatske

Kninska krajina, kao pojam iz mirovnog prijedloga, odbacila je sve ostale krajine i pokazala da "države" proglašene tenkovima nisu ni za koga ozbiljna konstrukcija. Drugo, padne li Knin kao središte "krajine" na političkom ispitu, pokazat će se da ostale općine zapravo uz njega ništa i ne veže do dijelom vojnih, dijelom zastrašenih i dijelom rasprganih općinskih čelnika koji su, svaki iz svojega razloga, prihvatali "državnu povezanost" s glavnim gradom propasti. A Knin je tom padu vrlo blizu. Sve ovisi o spomenutoj političkoj mudrosti hrvatskih vlasti. Pojave li se, bez obzira na plave kacige i njihove policijske snage, državne strukture s ponudom Kninu za uspostavom, recimo, cestovnog prometa, sa zahtjevom za osiguranje vlakova, s prijedlogom za čuvanje dalekovađa, vodovoda i ostalih infrastrukturnih objekata, moguće je izbjegći prvi udar političkih nesporazuma. Uostalom, hrvatske vlasti o političkim odnosima i nemaju što raspravljati s Babićem i njegovim preostalim sljedbenicima. Valja, baš s Gornjeg grada, čuvati dostojanstvo izbora i njegovih rezultata. A to znači da Babić za neki stol može sjesti samo u grupi predsjednika općina. Postupiti tako značilo bi izokala priči rješavanju kninskog problema, ali i pregristi neke ratne činjenice koje, povezuju li se najprije politički razgovori, izbijaju u prvi plan, drže Babića na čelu kolone i prijete da sve to skupa ostane u slijepoj ulici gdje već mjesecima taj dio Hrvatske i jest.

VJESNIK

Uljudna ljuditost

Kad su Zadrani shvatili da se gradskom pješačkom zonom nepropisno kreću oklopne jedinice Ratka Mladića, znatno su ojačali svoju obranu, ali baš su tada u Sarajevu Šušak i Rašeta popušili to što su popušili, a Kalelargi nije stigla uzvratiti udarac. Bit će prilike. Kad utemeljimo pravnu državu, umjesto Masleničkog mosta bit će privremeno postavljen pontonski most sastavljen od Mladićevih i Babićevih orlova koji izravno podnose podvelebitsku buru i osiguravaju nesmetan promet. Apeliram na kolege da na konferenciju za novinare predsjednika Tuđmana ne koriste svoju nadmoć u ljudstvu i tehniči. Novinarski veterani Sead Saracević doima se među njima kao omekšivač za svileno žensko rublje, a predsjednik stočki trpi provokacije i u skladu s primirjem ne odgovara sa njih. Iako je u posljednje vrijeme znatno ojačao svoju obranu, smješak mu je i dalje nalik na kvasinu, a kad kaže "dragu gospodo", znam da je uljudno ljud. Stoga molim kolege da budu nježnije i ne uzravljaju predsjedniku. Pravi muškarci uvijek su na nježnost uzvratali nježnici, a suvremene žene rijetko poštuju prekid vatre i spuštaju trepavice, osim ako nije riječ o ministru s brzoprolaznim mandatima.

SLOBODNA DALMACIJA

Lijepo ime Ante

Što da se kaže kao zaključak? Ante Marković u dvije i pol godine vladavine doživio je mnoštvo poraza. Demokratski i politički poraz doživio je na izborima u proljeće i ljetu 1990. U Hrvatskoj je podržao SKH-SDP i pretrpio poraz. Zatim je osnovao vlastitu stranku (Savez reformskih snaga), vlastiti medijski imperij (Yutel, Borba), pa i cijelu sektu reformista — svojih epigona, slijedbenika i vjernika. Gdje se god pojavio na izborima, ametice je poražen. Iz toga nije izvukao konzervence, podnoseći ostavku, pa čak ni pouke. Njegova je monetaristička "politika" doživjela potpun fiasco. Moralno je, formalno-logički promatrano, nakaza: jer je dopustio da, uz njegov pristanak ili pasivnost, armijske i četničke horde pustoše narod i zemlju kojima, navodno, pripada. I što sada? Paradox se politike i povijesti ponavlja. Štetočina, megaloman, moralni skot i zločinac munjevit se prometnuo u gubitnika i žrtvu. Ljudi odgojeni u judeokršćanskoj i humanističkoj tradiciji kazat će: neka mu bude oprošteno, ili neka mu dragi Bog sudi. Strašno je samo to što je on to cijelo vrijeme znao, i što je računao na to, da bez opasnosti od kazne mirno može činiti zločine.

GLOBUS

Festina lente

Iškušenje je svakodnevno. Da ne kažemo iz sata u sat. Možda jednog dana u nekim drugim okolnostima, kad se s više preciznosti bude moglo govoriti o godini agresije koju Hrvatska, vjerujemo, ostavlja iza sebe, ne-

ka od 14 prethodnih primirja budu izložena kritici i zbog ponašanja s ove strane fronte. Ali, trebalo je očigledno vještine da se usred nametnutog rata izade iz labirinta federacije u okolnostima kada se ona, u nekoj redefiniranoj formi, još čini privlačnom svijetu. Dakako da je u tom hodu kroz labirint bilo grešaka — od neodmjerenih izjava, zakonskih propisa koji su svoj sadržaj nerijetko vezali isključivo uz ratni kontekst, kvaliteti rasprava vodenih pod svodom republičkog parlamenta ili u meandrima višestrančnog života. Zbog svega toga, petnaesto primirje mora po svaku cijenu isključiti političko brijanje na koje bi se netko mogao pozvati i čitavu stvar vratiti na početak. A kad već spominjemo zakone i parlament, onda takoder 15. primirje sobom nosi zahtjev da se u žuri postupa — polako. Petnaesto primirje traži takav zakonski korpus u Hrvatskoj koji će potvrditi njena ustavna načela, omogućiti ostvarenje svih dosad donešenih propisa, plus ono što je za prosječnog građanina u Hrvatskoj najvažnije — sprječiti praksu koja bi eventualnim incidentima mogla opravdati novu hajdučiju i sve što iza nje slijedi.

VJESNIK

Vojni je vrh počinio izdajstvo

Prvo, mi nismo nigdje prešli. Barem ja nisam nigdje prelazio. Ako govorimo o ljudskim opredjeljenjima, o osjećaju pripadnosti nekoj zajednici, nekom narodu, i danas sam ono što sam i dosad bio. Ni prije se nisam izjašnjavao, nisam prilazio nekom od općica tako da ne mogu reći ni da sam nekome pripadao. Drugo, ni sada ne želim da pristupam nečemu što nije po mom uvjerenju. A ni jedna od stranaka u ovom trenutku nije moja općica. Može se reći da smo mi prešli iz jedne strukture koja je otvoreno krenula da napada jedan od svojih naroda, odnosno jednu od svojih republika. Moram reći kako ogromna većina oficira ranije JA osjeća da je časno obavljala svoje profesionalne zadatke dok je to bilo dobro i prihvatljivo i za njihove narode, za Sloveniju i za Hrvatsku, ali smo u određenom trenutku morali donijeti velike odluke. To nije nikakav prelazak, to je ostanak na onome što smo bili i što jesmo. Kad se Armija, odnosno njen vrh odlučio da napadne jedan od svojih naroda i svoje republike oni su počinili izdajstvo, a ne mi koji smo tada otišli. Nije to bio jedan čovjek, tisuće su ljudi donijeli takve odluke. Svi koji su ostali u Armiji, ali i oni koji su otišli tek da naknadno shvatili da je taj vojni vrh uništili i njihove obitelji, razbio im je život. Vidjet će da je baš vojni vrh počinio izdajstvo.

VJESNIK

Socijalistički sustav i divlji kapitalizam

Dijelom zbog nasilja boljevizma, velika je opasnost od obnove autokratskog sustava. Ne želim nikoga posebno kritizirati, ali to je i rezultat dugogodišnje indoctrinacije, s desnim i lijevim ishodištem. Zajednički nazivnik totalitarizma jest suzbijanje različitosti, osobito u mišljenju i djelovanju, i pokušaj da se na silu osigura formalno jedinstvo. S time je usko povezan i problem pravne države. Ima toliko kršenja Ustava i zakona da to postaje jedno od ključnih pitanja obnove Hrvatske. Hrvatska teško može biti suverena i samostalna država, a istodobno ne bude i demokratska, socijalna i pravna država. Hrvatsku čeka još dogradnja sustava po novom Ustavu, mislim posebno na pitanje županija, izbornog zakona, izbora po novom Ustavu i stvaranje istinskog mehanizma po kojem Hrvatska ne bi bila centralistička, nego decentralizirana država, s razvijenom lokalnom samoupravom i s većim utjecajem građana na zbiranje oko njih. Čak je i Papa rekao, otrlike, da se socijalistički sustav ne može zamjeniti oblikom divljeg kapitalizma, jer takav ne postoji ni na Zapadu, budući da je tamo razvijeno socijalno zakonodavstvo koje štiti zaposlene i nezaposlene.

VJESNIK

CRD i YU dinar

Uza sve gužve i nestružnja posljednjih dana prošle godine, pri zamjeni yu-dinara za novi hrvatski, prvi dana ove godine, uz dozvoljenu toleranciju u opravdanim slučajevima, CRD je stigao — kamo je mogao.

To nije samo pokušaj da se ukratko i zgodno sroči put hrvatskog novca, već i činjenica koju je u dobroj mjeri režirala bivša federalna armija, uzimajući pravo da

se plete i u monetarni sustav jedne države u kojoj njeni pripadnici više ne bi smjeli ni boraviti ni djelovati na bilo koji način. Poznat je, recimo, primjer Mokošice pokraj Dubrovnika, gdje vojne vlasti, kako se nazivaju, nisu dopustile da se yu-dinari mijenjaju za hrvatske, smatrajući da će na tom i još nekim područjima pod okupacijom ubuduće jedino sredstvo plaćanja biti novi takozvani jugoslavenski dinari, što su ih uz mnogo teškoča na brzinu kreirali u Beogradu te ih odmah nakon novčane reforme u Hrvatskoj počeli mijenjati za stari yu-dinar.

Onima koji su nekako pokušali stare yu-dinare zamjeniti za CRD i koji su hrvatsku valutu pokušali koristiti — a takvih je bilo — prijetilo se na sve načine. Prijetnje su sada urođile plodom, jer iz Beograda u spomenute okupirane krajeve stižu upute — pa i sada, za primjer — o tome kako je legalan jedino novi yu-dinar.

Službeni protest iz Hrvatske (a zapravo opet u Hrvatsku, odnosno neke njene krajnje djelove, kao i na druge adrese) već je upućen prije više dana, i treba očekivati da će hrvatski novac doći do ruku svih građana Hrvatske.

Hoće li nas prevariti?

Ima li Srbija koristi od dolaska modrih kaciga? Da nema, ne bi na njih pristala. To je apstraktan odgovor. Konkretni je odgovor taj da se time zapravo jamči da Hrvatska vojska na tim područjima neće poduzimati kontraofenzivu i što se to UNPA-područje može, u skladu s neprikladnim djelovanjem hrvatske vlasti, protegnuti u svojevrsne internacionalno protektirane zone, poput one tršćanske, i na koncu rezultirati odvajanjem tih dijelova od Hrvatske. Jasno, ako političkim i ekonomskim sredstvima velesile uvjere Hrvatsku da Hrvatskoj mora biti dobro ono što je u vezi s Hrvatskom, recimo, dobro za SAD. Geopolitika i jest igra uvjeravanja velikih zemalja da su njihini egoistični interesi ujedno i esencijalni interes malih zemalja. Srećom, danas postoji velika politička međuovisnost velesile, inspirirana nuklearnom moći, ali i gipka politička međuovisnost u EZ-Europi, koja preferira politiku otvaranja i ljudskih prava. Zbog toga će u ovom razdoblju ultimativne pacifikacije biti mnogo značajnija diplomatska i osobito unutarnjopolitička aktivnost negoli nastavak s militarizacijom hrvatskog društva. U kratkom vremenskom roku Hrvatska će morati nadvadati sve svoje zastarjele strategije i zastarjele probleme. Ona ne može ući u EZ-Europu s politički zastarjelem prtljagom. Ne samo stoga što se danas nacionalni interes određuje kroz mnogo složenije oblike međudržavne ovisnosti nego ikada prije u povijesti, već i stoga što je konsolidacija unutarnje politike ulaznica za nastup u vanjskoj politici.

SLOBODNA DALMACIJA

Jest fašistički, ali je praktično

Najnovijem reorganizacijom vojske, bez Hrvatske i Slovenije kao članica Jugoslavije, formirane su četiri vojne oblasti, Vojnopomorska oblast sa sjedištem u Kumboru i RV i PVO. Za komandanta Prve armijske oblasti — beogradske, postavljen je Srbin, general-pukovnik Života Panić, za komandanta Druge — sarajevske, takoder Srbin, general-pukovnik Milutin Kokanjac; zavojnik Treće vojne oblasti — skopske, isto je Srbin, general-pukovnik Nikola Uzelac, za kojeg se ne zna ništa, osim da je učinio ratne zločine u Hrvatskoj kao komandant Banjaluka korpusa; komandant Četvrtne vojne oblasti — titogradsko, srpski je komandant Druge operativne zone Trebinje, proslavljeni junak, dečić, junčina, ponos i dika Vasojevića, omiljeni vojskovođa, serdar, junak nad junacima — čovjek koji je sakupio toliko držkosti i hrabrosti da se usudio rušiti Dubrovnik! U povijesti sramote bit će svrstan uz Nerona! Od pet komandanata pet korpusa tzv. JNA u Herceg-Bosni tri su Crnogorce, kojima u venama teče plava srpska krv, a dvojica su Srbi, čija je krv crvena. Očito, boja krv u venama be-ha Muslimana i Hrvata, ne svida se vojnom vrhu. To što je uradio vojni vrh, sav taj otvoreni šovinizam i rasizam prema nesrpskom pučanstvu, jest recidiv fašizma ili staljinizma, ali je sa strateškog stajališta ostvarivanje projekta Srboslavije veoma praktičan.

VEČERNJI LIST

Ostavinska rasprava

Zašto Srbija ne želi postati samostalna i zašto Crna Gora slijedi srbijansku diplomaciju iako je Italija — što doznačjemo iz posve pouzdanih izvora — crnogorskog vodstvu ponudila čak milijardu dolara ako pristane na uvjete Europske zajednice? O čemu je, dakle, riječ — kad najsrođenijsa država bivše Jugoslavije odbija milijardu dolara i umjesto toga pristaje na srbijanski imperativ produljenja rata, koji nužno donosi još goru gospodarsku situaciju? Slobodan Milošević, u opsežnom intervjuu beogradskim "Večernjim novostima", jasno govori da će se Srbija svim svojim silama boriti za opstanak bilo kakve Jugoslavije. "Jugoslaviju nisu stvarale strane sile, pa je one ne mogu ni uništiti", tvrdi Milošević. Iz ovakve tvrde izjave, koja zapravo znači pljusku čak i State Departmentu, krije se nekoliko snažnih razloga što srbijanska politika prepoznaje kao "conditio sine qua non" svog opstanka. Glavni razlog srbijanskog inzistiranja

PISMO VINKI

DODI DA NASTAVIMO PLESTI

Draga Vinka
Pišem ti ovo pismo, jer ne znam
kad ćeš doći kući, a moja duša pre-
puna je dojmova koje ti želim ispri-
čati.

Znam da ti je bilo žao što si morala putovati u Split, baš ono jutro kad smo završile džempere, kape, čarape i kolače za naše mlađe braćitelje u skradinskom zaledu. Božićne darove, koje smo s toliko ljubavi spremale, predali smo u njihove ruke. Naime, u krizmom štabu u Skradinu, pokušali su nas odvratiti od posjeta na prve linije toga ratišta, no bili smo uporni i zapovjednik nas nije uspio odvratiti, već nam je stavio na raspolažanje vozilo i oružanu pratinju, te poželio sreću.

Krenuli smo iz Skradina put brda. Ne znam kako bili drugi put prepoznala te puteljke i šumarke. Tek nakon kraće vožnje zaustavili smo se na jednom brežuljku. Kažu da smo na Velikoj Glavi. Dočekuje nas nekoliko mlađica (gardista), iljepi, obrijani, nasmijani. Primaju nas srdačno, vode u kuću, kuhaju kavu, nude i marenu.

Na stolu mali bor okičen puščanim mećima. Lijep je sunčan zimski dan. Bura u podne najavljuje da će ova noć biti vrlo hladna.

Donosimo darove, malo po malo pristizi iz šumarka, jedan po jedan, sa svih strana, momci u maskirnim (gardiskim) uniformama. Veseli su, malo začuđeni. Odavno nisu vidjeli civilne ovdje, pogotovo žensku čeljad (šteta što nije bilo među nama i njihovih vršnjakinja).

Bože, kako su lijepi ti naši sinovi. Čini mi se da su svih visoki, ponosi, čvrsti. Na licu im odsjaj hrabrosti, u očima puno ljubavi. Da, samo velika ljubav u njihovim srcima može ih održati do kraja. Koga i što vole više, teško je znati, da li kćerkicu kod kuće, zaručnicu, maj-

ku ili sestru, rodnu grudu ili sve to skupa?!

Sve što smo im znale reći, nije bila ni utjeha na ohrabrenje, jer njima to i nije potrebno. Govorile smo samo — djeco, čuvajte se i Bog neka vas sačuva.

Draga Vinka, bili su razdražani kao djeca, kad su vidjeli naše darove, a više možda zbog toga, što smo ih sa ljubavlju i strpljenjem na pravili, te osobno njima uručili. Odjednom, zaštekće mitraljez, odjutrismo u kuću, borci se razidoše.

Brže natrag, naredi jedan mlađi brko (valjda njihov zapovjednik). Ukrali smo se u kombi, koji je putuju puteljkom kroz borove. Pucnji su se čuli još neko vrijeme. Tada smo shvatili da je zapovjednik u Skradinu bio u pravu.

No, kombi je bio pun darova i mi smo odlučili obaviti planirane posjetu našim braniteljima.

Obišli smo pet-sest mesta. Atmosfera svugdje ista. Tek na jednom mjestu mlađici su bili potištene. Juče im je poginuo drug, baš tu gdje mi stojimo. Vjetrometina, brišani prostor a naperijatelj blizu.

Odatle su nas užurbano ispratili, kažu, ne vjeruju neprrijatelju, ne biru ciljeve, ne poštuje ništa i nikoga.

Nakon tri sata bili smo opet u Skradinu.

Razmišljam o jednom starom borcu, Šibenčaninu. Prevalio je pedeset, posjedio odavno. Kćerka mu čaka treće dijete, unuk već ide u školu. Šta ti prijatelju na ovom ledu i zimi radiš ovdje, ima i mlađih koji jedva čekaju da dodu? Neka, stara, kaže on meni, ovi mlađici,

kad dodu sa straže, danju ili noću, barba njima skuha čaj, naloži vatrku, da se dica uteple. A i svitujem ih, mlađi su, letičasti, da ne gube glavu bez potrebe. Još kaže da je ovdje od početka i da će ostati do kraja. Vunene čarape uzeo je rado, a možda ih i pokloni nekom mlađem.

Putem prema Šibeniku, svi smo šutjeli. Misli su nam ostale u skradinskom zaledu i dugo će tako biti.

Molim te, draga Vinka, vrati se što prije, da nastavimo pletenje. 23. XII. 1991.

Tvoja susjeda
Seka

Neki susjedi

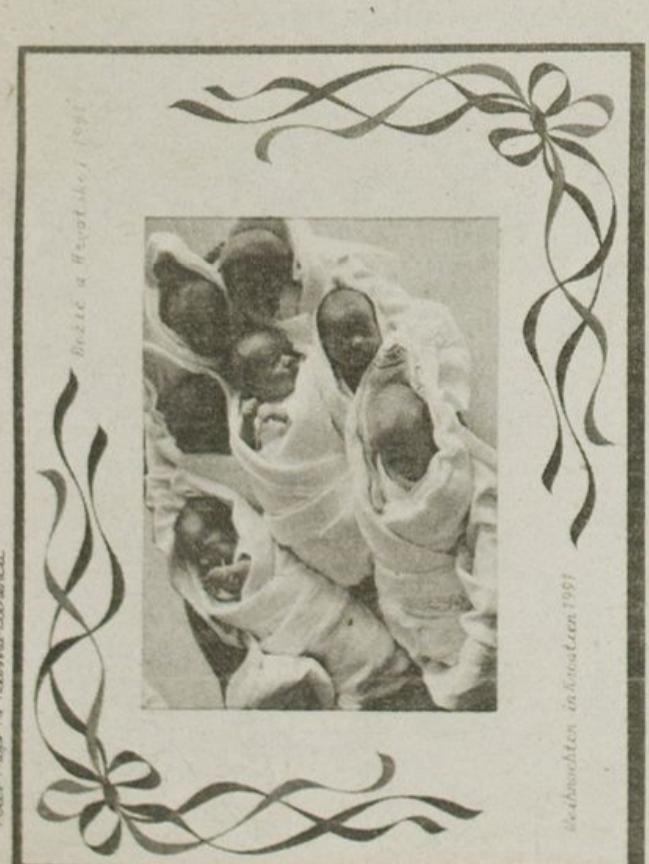
Ljeta 1991.
neki moji susjedi
obitelji žurno poslalu nekamo
prema motu režisera pohlepnih.

Uzvitlaše sumnje
u predznak stradanja.

Neki moji susjedi
ne ljudi postaše
rujna sedamnaestog
metalom zasuše
grād i duše nam.

Neki moji susjedi
prostitutke politike —
"Politikine" prostitututke postaše.

K. JURKOVIĆ

Novozadonod na putu u skloniste za mlijene zračne uzroke
Neugeleborene Kestrel für den Transport in den Luftschutzzellen
Neueßen ready for transportation to the air-raid shelter
Mlini za paličničku Vinogradna kuhinja - Zagreb
Foto: prof. N. Katalinic-Lavrenčić

Ovu su čestitku tiskali dr. Vlado i dr. Lea Prašek koji žive i rade u Švicarskoj, već smo ih upoznali u prikupljanju pomoći Hrvatskoj, a u istu svrhu ide i prihod od prodaje ove čestitke.

MALI OGLASI

PRODAJEM kuću u Šibeniku, ugradivo dovršenu. Javiti se na telefon 23-466. (2263)

IZNAJMLJUJEM odmah useljiv stan, veličine 47 četvornih metara. Javiti se na telefon 26-314. (2264)

IZNAJMLJUJEM poslovni prostor na Gorici, veličine 30 četvornih metara. Javiti se na telefon 26-603. (2265)

PRODAJE se teren u Vodicama, predio Puderica, veličine 335 četvornih metara. Asfalt, struja i voda u blizini terena. Telefon 26-603. (2266)

HITNO prodajem zemljište veličine 2600 četvornih metara. Cijena povoljna. Javiti se na telefon 37-331. (2267)

TRAŽIM jednosoban namješten stan. Javiti se na telefon 48-272. (2268)

PRODAJEM disc drive 1541 II za komodore 64 i diskete s programima, sve novo. Zainteresirani neka se javi na telefon 27-915. (2269)

U PETAK 3. siječnja Izgubljena je radna knjizica na име Ante Beć. Molim se pošteni način da se javi na telefon 22-469. (2270)

MIJENJAM stan u društvenom vlasništvu, veći za dva manja u društvenom vlasništvu. Javiti se na telefon 72-277. (2271)

PRODAJEM aparat za varenje i letovanje, proizvodnja »Rade Končar« Zagreb. Javiti se na telefon 72-277. (2272)

PRODAJEM lovačku pušku marka »Monte Karlo«, madarica, novu. Zainteresirani neka se javi na telefon 72-277. (2273)

PRODAJEM dva velika uokvirena ogledala, povoljna za frizerski salon. Telefon 39-587. (2274)

PRODAJEM dvije CB ručne radio stanice (voki tokili). Informacije na telefon 059/35-556. (2274)

PRODAJEM Z-101 »Comfort« 11/79 u odličnom stanju. Informacije na telefon 059/35-556. (2275)

PRODAJEM »Hundai« 1,5 GLS, model 1991. dodatna oprema, metalik, 4 V, 5 br., 87 KS (A). Informacije na telefon 059/35-556. (2276)

POVOLJNO prodajem »Mini moris« od 1000 kubika. Javiti se na telefon 38-608. (2277)

IZNAJMLJUJEM dvosoban namješten, komforan stan. Javiti se na telefon 24-521. (2278)

PRODAJEM članke radijatora visine 500 milimetara. Javiti se na telefon 24-415. (2279)

IZNAJMLJUJEM poslovni prostor. Mogućnost suradnje. Javiti se na telefon 32-383 III 29-413. (2280)

HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA

Distribucijsko područje
»ELEKTRA« ŠIBENIK

POTROŠAČIMA

DISTRIBUCIJSKOG PODRUČJA ELEKTRA ŠIBENIK

Štovani potrošači električne energije,

U zadnjih mjesec dana obraćamo vam se po drugi put.

To činimo s razloga što redovito plaćanje računa za potrošenu električnu energiju predstavlja jednaki interes za potrošače i elektroprivrednu djelatnost.

Veliki broj potrošača električne energije pozitivno je reagirao na naše prvo pismo i platilo svoje račune u roku.

Disciplinirano ponašanje ovih potrošača utječalo je da se nepopularna mjeru isključivanja s električne mreže, koju smo dužni provoditi prema neplatilima, svede na relativno mali broj potrošača.

Ovim pismom pozivamo one naše potrošače koji još nisu podmirljili svoje dospijele obvezе da odmah učine.

Svi oni potrošači koji i nakon ovog poziva ne plate račune za prvu i drugu ratu, odmah, a račun za treću uplatnu ratu do 15. siječnja 1992.g. bit će bez opomene isključeni s električne mreže.

Velikom naporu Hrvatske elektroprivrede da svim potrošačima osigura redovitu opskrbu električnom energijom pomognite svojim naporom da dospijele račune za potrošenu električnu energiju redovito plaćate.

Hvala!

DP ELEKTRA Šibenik

HPT

Direkcija pošta

CENTAR POŠTA ŠIBENIK

JAVNA LICITACIJA

za prodaju vozila

Podaci o vozilu

1. Marka: »zastava« — furgon

2. Tip: 650 BDF

3. Nosivost: 4,2 t

4. God. proizvodnje: 1981.

5. Broj šasije: 0015787

6. Broj motora: 760406

— Vozilo je u voznom stanju.

— Početna cijena vozila je 200.000 CRD.

— Svi zainteresirani kupci moraju upлатiti 10 posto od početne cijene vozila, na žiro-račun broj: 34600-833-149 HPT s.p.o. ZAGREB — Centar pošta Šibenik

— Vozilo se prodaje po sistemu videno — kupljeno, a može se pogledati u krugu Centra pošta Šibenik — (Bilice) jedan dan prije održavanja licitacije.

— Prilikom licitacije predočiti uplatnicu.

— Datum licitacije: 14.1.1992. god. u 10.30 sati.

— Mjesto Šibenik, u prostorijama Centra pošta (stara pošta).

TUP »SINDIK-TOURS«

Upravni odbor trgovacko-ugostiteljskog poduzeća d.o.o. »SINDIK-TOURS« objavljuje natječaj za

DIREKTORA PODUZEĆA

UVJETI:

- visoka ili viša stručna spremna
- najmanje 4 godine radnog iskustva

Prijave s potrebnim dokumentima dostaviti u roku od 15 dana nakon objave na adresu »Sindik-tours« Šibenik, P. Grubišića 3/II. O rezultatima izbora kandidati će biti obaviješteni pismom 8 dana od izvršenog izbora.

KRIŽALJKA

Zamračenje

Zatvaram prozor svoj:
ne vidim božju noć,
posutu svijetlim zvjezdama.

Ne vidim ništa,
samo zamišljam bojovnike
na ratištu, krvave
od slave svoje.

Zamišljam: rat je, Bože,
u dušama svih ljudi
posuo mrak od granata,
ali i ljubav, požrtvovanje,
čežnju za mirom...

Bože, završi ovaj rat!

Pomolimo se...

Stjepan GULIN

RAZARANJA KAKVA POVIJEST NE PAMTI

Krov crkve Porodenja Blažene Djevice Marije. Precizan pogodak granate iz topa od 120 mm, ukupanog negde u samom zaledu Skradina. Bijeli prekrivač skriva njen razoran učinak. Crkva je, kao i svi ostali spomenici kulture, još početkom rata obilježena zastavom kao zaštićeni dio kulturne baštine, prvenstveno zbog pokretnog spomeničkog blaga unutar nje. Svjedoci smo, međutim, da su materijalne i duhovne vrijednosti hrvatskog naroda, upravo ono što agresor svom žestinom želi uništiti.

Skradin — grad spomenik — ponovno je 3. siječnja 1992. bio metom neprijateljskog razarajućeg topništva. Nekoliko sati prije uspostave »sarajevskog primirja«, gadan je kumulativnim i zapaljivim minama. U jednom od najžešćih i najbezobzirnijih nasrtaja od početka rata, povjesna jezgra drevnog gradića na desnoj obali rijeke Krke, teško je oštećena. Otvorene su neke nove rane, a stare još niti zacijelile nisu — tek su ovlaš previjene.

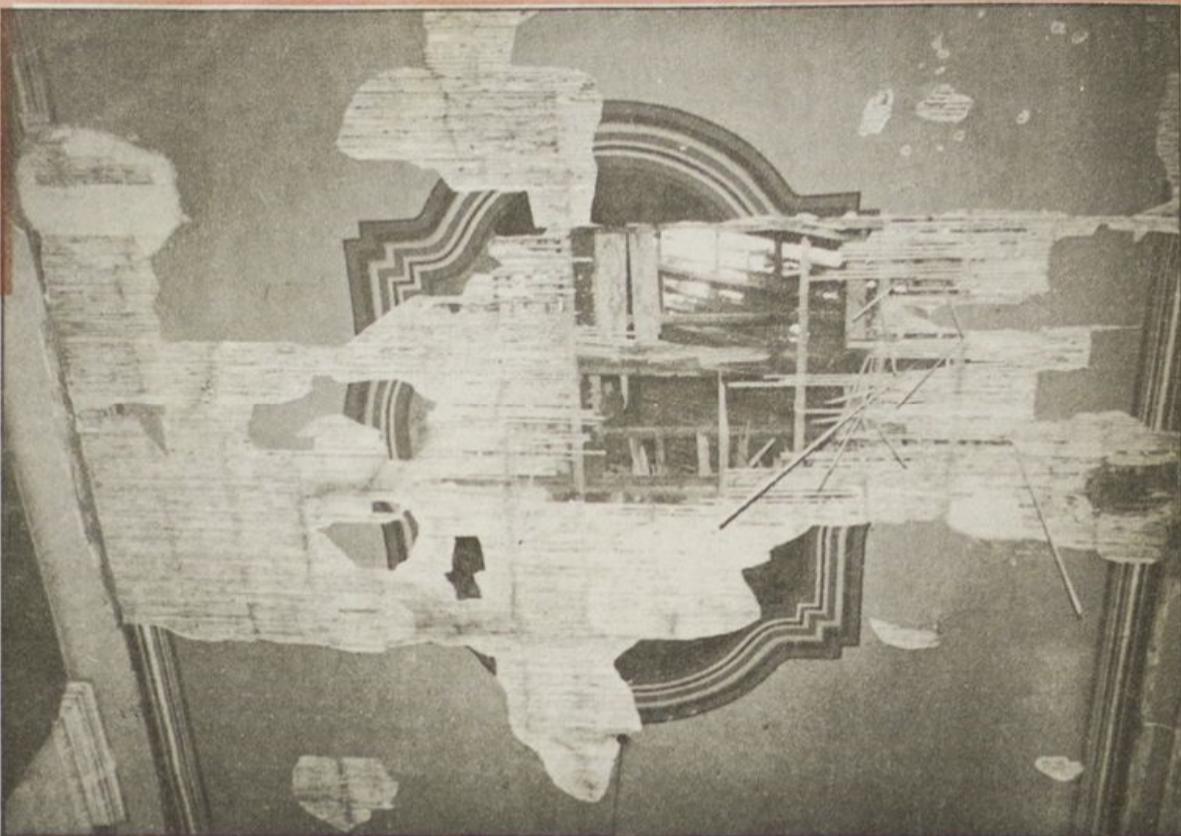
Kaže se, da vrijeme liječi rane. Teško je, međutim, povjerovati da će Skradinjan zaboraviti sve naneseno im zlo. Jednom kada rat prestane, najprije će prebrojiti, a potom dobro previti sve rane. No, zaboraviti ih neće. Niti onda kada u potpunosti zaciđe. Jer, Skradin u svojoj dugoj prošlosti, koja seže još u pretpovijesno doba kada je tu bilo ilirsко naselje Scardona,

ne pamti, a niti to povijest bilježi, ovako bezumna razaranja, na pragu 21. stoljeća.

Nije potrebno ovom prilikom trošiti puno riječi na one kojima više ništa, ama baš ništa nije sveto. Oni ruše, pale, ubijaju ... pokušavaju na najbestijalniji način, neshvatljiv ljudskom razumu, zatruti korijene jednog naroda. Pokušavaju samo, jer preduboko su ti korijeni urasli u zemlju, na kojoj ovaj ponosit narod obitava već punih 13 stoljeća.

U Skradinu je malo što ostalo pošteđeno od razornih granata. Da li su one pale 3. siječnja i posljednje? Nadamo se, no, teško je to povjerovati.

Fotografije koje donosimo, svjedočanstvo su o ponovnom bezobzirnom razaranju stolne nadžupsko-opatske crkve Porodenja Blažene Djevice Marije. Snimio ih je 6. siječnja Radovan Goger. N.F.

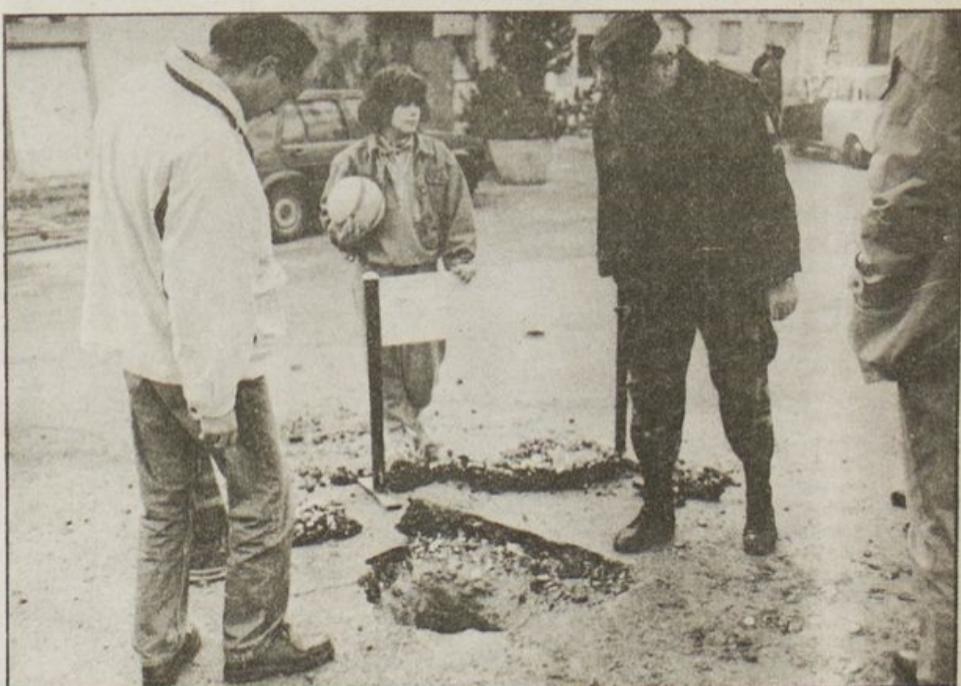
Strop crkve, nakon što je granata probila krovšte. U potpunosti je oštećen njegov oslikani dio. Vidljiva su i oštećenja na drvenim gredama krova

Ovako izgleda unutrašnjost crkve. Po kamenom podu ostaci krova, središnjeg lustera, drvene građe, okrnjene fasade ... Prašina je prekrila i ono što je na sreću ostalo nedirnuto. Ima li kraja bezumiju?

Jedna od dviju oštećenih slika iz 19. stoljeća. Ova prikazuje Iskušenje Kristovo, a rad je Tršćanina Antuna Zuccara. Koliko li je samo simbolike sadržano u onomu što je meštar Zuccaro ovjekovječio prije jednog stoljeća?

Jedna od granata pala je i na trgu između crkve Porodenja Blažene Djevice Marije i zupnog dvora. Njen razorni učinak očit je. Po onomu što su prilikom prvog obilaska uočili djelatnici Zavoda za zaštitu spomenika kulture Šibenik, dade se nastutiti da je ispod trga podzemna prostorija. Da li su ravnata razaranja Skradina otkrila do sada nepoznate činjenice, kojima će dodatno biti rasvjetljena prošlost tog drevnog grada spomenika? Na to će pitanje, naravno, odgovor dati tek detaljnja arheološka istraživanja